

DIARI CATALA
DE
Avisos, Noticias y Anuncios
PREUS DE SUSCRIPCIO
Barcelona: 10 ptes. mes
España: 450 ptes. trim.
Ext. postal: 100 ptes.
Aquet de 30 números: 300 ptes.

La Veu de Catalunya

5cent.

Redacció i Administració:
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entressol
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPREMTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Teléfon 184
Anuncis, esquetes, comunicats, i re-
clams a gress convencional. Per la
edició del vespre s'admeten esquetes
muntades fins a les sis de la tarda.
Per la edició del matí, fins a les tres
de la matinada.

Any XXII núm. 4,829 Barcelona: Dijous 17 d'octubre de 1912 Edició del VESPRE

SANT DEL DIA: Sta. Victor, Alexandre y Marió, mrs.
Sant de demà: St. Lluç, evangelista. — Quaranta Hores: A la Iglesia de RR. Filles de Nra. Sra., carrer d'Arad. — Hores d'exposició:
De les vuit del matí a les sis de la tarda. — Demà: A la Iglesia de les GG. de Nra. Sra. de la Esperanza, a la Iglesia. — Missa d'auy: La B. Margarida M.ª de Alacón, 25, c. Blanch. — La de demà: St. Lluç, evang. c. vermell. — Adoració nocturna: Dissabte, dia 19, Toró de St. Miquel Arcàngel.

Marsans Raf y Fills
Valors, Cupons, Giros, Cambi de Monedes, Comptes corrents, Viatges
(RAMBLA CANALETES, 2)

PEUGEOT

250 pessetes
Representants exclusius:
F. S. ABADAL Y C.ª-Aragó, 239 al 245

DR. BALCELLS dels Hospitals de París. Estómac i Budells
RAIGS X — Claria, 74. — De 2 a 4.

Aigua "Estrella"
Mineral natural, alcalina gasosa. Excelent per la taula. Dels manants de la Societat
Anònima "Vichy Catalana". Superior i més econòmic que tots els similars.
Demanda per tot arreu en ampols i mitjos ampols.
Administració: Rambla dels Flors, 13, entressol - Barcelona.

J. BONIQUET metge dentista ha trasllat son gabinet del
carrer de PRILAYO, N.º 54, al carrer **CORTS**,
NUM. 620, pral. (Aprop de la Rambla Catalunya. Visita de 9 a 1 y de 3 a 6 y mitja)

EL SIGLO

GRANS MAGATZEMS

Actualment **EXPOSICIÓ ESPECIAL**
y venda de

ÁLFOMBRES - TAPICERIES Y CORTINATGES

Tapets - Portiers - Coixins - Pells - Estors - "Vi-
sillos" - Colxes - Edredons - Flassades - Mobi-
liari - Lámpares - Testos - Figures - Pedes-
tals - Parapluers majólica - Mundos, etc., etc.

Preus considerablement reduïts durant els dies d'Exposició

SECCIO DE TEIXITS DE COLOR (Planja baixa)

Ocasión

Teixits classe forta pera devants y re-
fajos, assortit en dibuixos. El metre a Ptes. **0'35**

Tusquets y C.ª. en C. Bancs
Valors y cupons. — Rambla del Centre, 9

FOTOGRAFIA CUYÁS
Única casa que ab conciencia revela, tira
positius, copies, ampliaciones, católicas,
etc. Ocasión magnífica. Fotografías
y cinematografía. PARADIS, 10
demant Centre Excursionista Catalunya.

Dr. Serrallach Vies urinarias. — De
12 a 3 y 5 a 7. Pola-
yo, 40. — C.ª económica, 7a y Jovellanos, 9.

**JAQUECAS, NEURALGIAS
DOLORES NERVIOSOS
REGLAS DOLOROSAS**
LAS OBLEAS DE
ALGOCRATINE
CONSTITUYEN EL TRATAMIENTO
MAS RAPIDO
DE VENTA EN TODAS FARMACIAS
LANCOSME, 71, Avenue d'Alsace, PARIS

Adobs Espinás
Rambla del Centre, 37. — Fábrica a Sans

Publicacions editades per la Companyia d'Orleans
les que's venen en ses principals estacions y despaxos sucursals

La Guia Ilustrada

(Notes, tarifes, horaris, etc.) A 0'30 Frs. (ab franquig 0'50)

Albums de Fotografies

Recort de mon viatge per Turenna. A 1 Frs. (ab franquig 1'10)
Turenna, Bretanya, Auvernia. A 0'20 Frs. (ab franquig 0'25)
Targetes postals Ilustrades: «La Turenna y sos
castells». Dues series de 6 targetes cada una.
La serie. A 0'30 Frs. (ab franquig 0'15)

Fascicles ilustrats

a 0'10 Frs. (ab franquig 0'15)

Le Cental.
Le Berry (el país de George Sand).
La Bretanya.
L'Aude.
La Turenna.

Los Gorges del Tarn.
D'Angoulême a Bordeaux.
De Tours a Vierzon.
De Tours a Montluçon.
De Limoges a Agen.
De Limoges a Montauban.
D'Eygurande a Aurillac.

Itineraris geogràfics

a 0'10 Frs. (ab franquig 0'15)

De Tours a Nantes.
De Nantes a Landerneau y empalmes.
D'Orleans a Limoges.
De Limoges a Clermont-Ferrand ab
l'empalme de Laqueuille a La Bour-
bouille y al Mont Dore.
De St-Denis ps. Martel a Arvant, linia
del Cental.

Als cartells Ilustrats publicats per la Companyia d'Orleans, aixís com tres cartes-
literaries: «Turenna», «Bretanya» y «Auvernia», envoltats de reproduccions fotogrà-
fiques, també son en venda. Dirigir-se a l'Administració Central, Despax de la Publici-
tat, 1, Place Valhubert, París.

Futurs de cotó

A. Gabarró García. — Lauria, 33.
Teléfon 2.024. S'executen ordres als mercats
de Liverpool, Nova-York y Nova Orleans. — Demanda follet explicatiu y detall

PER LA MANCOMUNITAT

Espectació

Moment decisiu

Es qüestió d'hores la votació defi-
nitiva al Congrés, de la lley de Man-
comunitats que tan bells espectacles pa-
triòtics ens ha ofert d'ençà que va
iniciarse.

Cap projecte havia excitat segurament,
d'una pila d'anys en aquesta banda,
els apassionaments encarnats que han
anat florint a l'entorn d'aquest, per part
dels que hi volen veure tota una onada
de perills, que al cap d'avall s'enfonsen
en un: el de perdre, ab la implantació
d'un regim sa, adaptat a les exigències
de la naturalesa y a la marca dels
temps, certes prerrogatives y ventajoses
personals compatibles tan sols ab l'or-
ganització que tan mal ha fet a les
regions ibèriques y que, de persistir,
acabarà ab la total ruina de totes.
Mes, a l'actiu dels enemics de la
Mancomunitat, tant la dels que han
seguit el sistema de segar l'herba sota's
peus, com la dels que han fet estru-
ndir l'ambient de la política ab escarfa-
lls y cris descompones, hi han co-
rrespost els amants del projecte ab la
serenitat y la perseverancia, ab un tre-
ball constant y una fe a prova d'in-
dies y males intencions.

No hi han valgut trabassos ni con-
jures. La promesa feta en ocasió solem-
nia pel senyor Canalejas als represen-
tants de Catalunya que varen anar a
dur el desig del seu poble, va man-
tenir-se y afirmarse cada dia més. El
que del Govern, despreciant enrao-
nades de tota mena, va caminant ab pas
segur y ab la senyera lenitat de sem-
pre, cap a la consecució de l'ideal de

Catalunya y d'aquelles altres regions
que, com ella, se senten prou fortes
pera llençar-se a la regeneració total
de la Iberia, a copia de treballar acti-
vament, sense aquelles traves que avuy
neutralitzen y fan infeccios llurs es-
forços.

L'exemple den Canalejas es realment
digne de ser consignat, com ho es el
dels representants de Catalunya que,
havens prescindit ja en una ocasió de
tota tendència política, varen agruparse
com un sol home a l'entorn del pro-
jecte quan va ser dut a debat, votant
ab idéntic entusiasme, tant si per-
nyien a les agrupacions que'n feyen
noble bandera, com a les que, per
raons que no es hora d'escatir, ne ve-
yen indiferents la discussió.

Y aquell exemple de unitat de senti-
ments, aquell exemple de amor als ideals
patriòtics per damunt dels compromisos
partidists, està a punt de repetir-se ara
ab la votació definitiva a la Cambra
dels diputats.

Actualment, la representació parlamen-
taria catalana es ja tota senyera a Ma-
drid. La votació al Congrés de la Man-
comunitat, no serà sols un pas més
en la tramitació d'una reforma, sinó que
portarà la embranzida de una onada
d'entusiasme, d'una convicció col·lectiva
contra la qual haurán de abatre succe-
sivament tota mena d'obstacles y d'in-
veerades prevencions.

Per Catalunya, per les seves regions
germanes, per la Iberia tota, la lley de
Mancomunitat ha de ser un fet abans
de gaire.

(Vegia l'informació a 7.ª pàgina)

OBRA NOVA

(PUBLICACIÓ DE LA LLIGA REGIONALISTA)

LES MANCOMUNITATS

Antecedents
La Mancomunitat Catalana
Lley de Mancomunitats
Preu: 50 cèntims
De venda a les llibreries y kioscos.

Al Dia

Les cues del conflicte

Tal com dèiem. Els projectes de lley
que pera resoldre'l conflicte ferroviari
havia promès y ha presentat a les Corts
el Govern, no han satisfet als obrers,
han servit y servirán als republicans
pera agitarlos y pera treballar sobre la
massa al objecte de cassarhi partidaris
perals respectius grups.

Hi havia qui's creya que'l Govern po-
dia disposar dels diners de les compa-
nyies y que legislaria dient: tantes pe-
seses a n'aqueix, tantes a n'aquell, tantes
hores de treball, etc., etc. El Govern
no podia ferho així. El Govern ha anat
no més a impossibilitar els conflictes
per la conciliació y l'arbitratge, fent obli-
gatoris els fallos, de manera que's que
no's compleixin quedin fora de la lley.
Si podia arribarse a senyalar el jornal
mínim y la jornada màxima no ho sé;
diu que ho farà en el Reglament pera
l'aplicació de la lley. Realment, posar
en una lley un quadre de jornals y de
feina desdel guarda-barreres als que-
des de les estacions de primera, hauria si-
gut legislar tan casuísticament que hauria
fet riure a qualsevol estudiant de
tercer curs de Dret.

Jo crech que'l pensament del Govern,
per lo que toca al conflicte actual, es
aquest:

Hi ha unes peticions obreres acorda-
des, les companyies han promès al Go-
vern contestarles abans de finir octubre;
quan vingui la resposta, els projectes
presentats poden ésser lley. Els obrers,
naturalment, s'aviadrán a unes conces-
sions, a altres no, y n'hi haurán que
haurán sigut rebujades en absolut per
les companyies. Ja tenim el primer cas
d'aplicació de la lley pera dirimir les
diferències. Funcionará la Junta de Con-
ciliació, o en son cas la d'arbitratge, el
Tribunal Suprem y les Corts, y no es
difícil, d'aquesta manera, arribar a un
arranjament entre les dues parts liti-
gants, concordant y preparant una serie
de reformes.

Lo que jo, ab una sola lectura d'ells,
no m'atreveix a dir es si's projectes lle-
gits pel senyor Villanueva estan bé o
no ho estan. Legislar ab previsió es una
tasca molt difícil; y criticarla, sinó ho
es tant, se li acostia. El cas del Go-
vern es d'aquells compromesos; crech
que dels projectes, ni companyies ni
obrers n'estaran satisfets. Cal estudiar

los ben bé pera veure si responen a un
esperit de justícia, que may deu mancar
en cap lley, y als interessos generals del
país que ha d'atendre, en primer ter-
me, tot Govern que vulgui cumplir l'al-
ta missió que té confiada.

El problema es tan greu, tan compli-
cat, tan tenebrós, tan solució que des-
conegui qualsevol interés, que may deu-
ria confiar-se a la passió ni al sentimental-
isme, sinó al estudi seri y protón de
l'actualitat y de les conseqüències, que
poden ésser tals que portin la ruina d'Es-
panya, vivint com vivim, en plena crisi
del bon sentit conservador y gover-
namental, en estat constant de cobard-
ia col·lectiva y en una completa dislo-
cació social y política.

Observatori Meteorològic de la Universitat. — Director: E. Aleobé. — 16 d'octubre
HORES D'OBSERVACIÓ: 9 matí y 4 tarda. — Baròmetre a 0' y al nivell del mar 765'95; 765'15. — Temperatura: Màxima, 25'0; 22'0 ombra. — Mí-
nima, 16'0 ombra. 50'0 reflector. — Temperatura a la ombra: 18'0; 21'0. — Pluja a les 24 hores: 0'00. — Aigua evaporada en mil·límetres: 4'35. — Graus d'humitat:
55, 62. — Direcció del vent: OSO; 580. — Velocitat del vent: 27 km. — Estat del cel: seré. — Nivells: Classes: — Cantitat: 0'0; 0'0.
Sortida del sol: 6'1. — Posta: 5'3. — Sortida des la lluna: 2'46 m. — Posta: 10'49 L.

A 3.ª pàgina:
LES HURDES BARCELONINES, per
J. Vallès y Pujals, ab fotografies.

COCKERILL, per R. Rucabado, ab una
il·lustració den Grau M.
(En l'article «Cockerill», del nostre ben-
volgut col·laborador senyor Rucabado, que
va a tercera pàgina, apareix un salt que
ens es impossible esmenar per no poder
improvisar de moment la confecció de
nous gravats. La ratlla que va a la ban-
da dreta, sota'l gravat, totent el marge
de la pàgina, havia d'anar al cap d'amunt
de la mateixa columna.)

A 4.ª pàgina
ENSENYANCES D'UNA VAGA: Con-
flicte ferroviari de 1912, per la Jo-
ventut Nacionalista.

UN RODAMON CATALA.

A 5.ª y 6.ª (Pàgina Artística)
L'ARQUITECTURA ROMANICA A
CATALUNYA, per Joaquim Folch y
Torres.

ELS ARQUITECTES. — ELS TRE-
BALLADORS, fragments de «L'Ar-
quitectura romànica a Catalunya» (II
volum), edició monumental de l'obra
dels senyors J. Puig y Cadafalch, A.
de Falguera y J. Goday, publicada per
l'Institut d'Estudis, ab sis il·lustracions.

DE ROMA, per Arricus, & &.

A 7.ª
LA MANCOMUNITAT (informació).

La guerra d'Orient

(DE L'AGENCIA HAVAS)

Victoria turca

Constantinopla, 16. — Quatre batallons
otomans han derrotat a 8.000 montene-
grins, a la vora de Vranja, causantlos
perdes considerables.
Se calcula que's montenegrins han tin-
gut 600 morts.

Triomf dels montenegrins

Cetinje, 16. — Els montenegrins han
ocupat avuy Berana.
La victòria ha estat completa.
Els montenegrins s'han apoderat de
quatre canons y gran quantitat de fu-
sells y municions.
Han fet presoners a 700 turcs.
Les baixes dels turcs no son coneguts.
Les dels montenegrins son 10 morts
y 31 ferits.

Turquia y Grecia

Atenes, 16. — El ministre de Turquia
ha rebut ordre d'abandonar Atenes.

Retirada de diplomàtics

París, 16. — Els ministres de Turquia
a Sofia y Belgrad han marxat cap a
Constantinopla.

Presa d'un fort

Podgorica, 16. — Els montenegrins, des-
prés de breu combat, han ocupat un
posició fortificada de la montanya Mo-
nitch davant de Tarabosch.

Passaports

Constantinopla, 17. — A les deu del
matí d'avuy la Porta ha entregat els
passaports als ministres de Serbia y
Bulgaria en aquesta capital.

Ruptura d'hostilitats

Constantinopla, 17. — Aquest matí han
començat les hostilitats a les fronteres
de Bulgaria y Serbia.

Ordres de la Porta

Constantinopla, 17. — La Porta ha tras-
mes ordres als exercits otomans que's
troben a les fronteres de Bulgaria y
Serbia pera que empenyguin tot seguit
el moviment d'avenc.

Els cristians

París, 17. — Segons «L'Action», les po-
tències temen que's reproduixin les ma-
tances de cristians a Turquia.

Ordres de la Porta

Constantinopla, 17. — La Porta ha tras-
mes ordres als exercits otomans que's
troben a les fronteres de Bulgaria y
Serbia pera que empenyguin tot seguit
el moviment d'avenc.

Els vaixells hel·lenics

Atenes, 17. — A les 12'15 tarda. — El
ministre de Marina ha manifestat que's
vaixells A y D han penetrat al estret
de Preveza, a les 2'30 del matí, arri-
bant a les 4'30 a Vozitza.

Els turcs, malgrat els nombrosos for- tins que tenen en aquells indrets, no han lograt impedir el pas dels vaixells hel·lenics.

Situació dels montenegrins

Després de dues setmanes de lluita,
la ventaja sembla estar de part dels
montenegrins. Aquests que van ser els
primers d'avencar, ocupen la serie de
montanyes turques que van desde Tuzi
a Vranja y acaben al llach de Escutari.
Cal advertir que a Serbia, y prop de
a frontera turca, hi ha una altra Vranja.
El quarter general d'aquest exercit es-
tà situat a Podgorica, que's veu al ma-
pa un xich al sur de Cetinje, (que en
alguns mapes apareix escrit Cetigne, però
quels montenegrins pronuncien Ce-
tinje).

Una part d'aquest exercit ha anat a
atacar a Gusinge, que també's veu al
mapa, al E. de Tuzi.

L'exercit anomenat del E. s'ha batut
als voltants de Berana, a poca distancia
de la frontera, havent ja ocupat la po-
blació.

L'exercit del N. s'ha apoderat de Bio-
police, petit poble de molta importan-
cia estratègica (no figura al mapa) y
està situat un xich més amunt, y a la
dreta, de Berana.

S'havia dit que'l ministre de la gue-
rra, general Marinovitch, baixava ab un
contingent per entre'l llach de Escuta-
ri y'l mar, ab intenció d'atacar l'impor-
tant ciutat de Escutari, però aquesta
nova no s'ha confirmat. Els turcs han
enviat tropes desde Diakova a Escuta-
ri, perquè els nou batallons que la
guarnien son a Tuzi (avuy derrotats y
desfets), y la ciutat hauria quedat des-
guarnida y a mercès dels malissors, cris-
tians catòlics que viuen en territori
turch, tocant a la frontera, y que ac-
tualment lluiten al costat dels monie-
negrins.

Casa d'Amèrica

Ahí s'hi celebrà un altre acte d'americanisme en aquesta benemèrita institució que cuida d'estreynar els llaços de relació entre Espanya i les nacions americanes que un dia foren ses colònies.

Don Lluís Riera, president de la secció de relacions comercials, abafegant paraules, presentà a la concurrència que omplia la sala d'actes al conferenciant don Carlos Martí, fervent català, resident a l'Havana, redactor de la revista «La Nova Catalunya» i altres importants diaris havaners, president d'aquell Orfeó Català i notable personalitat que s'ha vist distingida algunes vegades ab honorables delegacions del Govern cubà.

El Sr. Martí va fer notar la hermosa i honorable coincidència de que, mentre s'aufen de la Casa d'Amèrica els catalans eminents, els senyors Valls i el doctor Pont, per anar en embaixada del ideal hispano-americà cap a les terres d'Ultramar a portarhi un res d'Espanya, i especialment de Catalunya, de lo que pensem i fem para posarho a disposició dels americans i a estudiarhi lo que hi ha a Amèrica i lo que fan els americans per que se n'aprofitin els catalans i tot els demés espanyols, ell (el senyor Martí) un altre català, venia a la Casa d'Amèrica també en embaixada del ideal hispano-americà, a parlar de Cuba que tantes relacions té i ha de tenir ab Catalunya i Espanya, que es son mercat natural y que s'ha de procurar que cada dia augmentin y s'estreynin les seves relacions comercials en profit mutual.

Parlà de la exhibent producció d'aquell país, ab lo que hi ha de 200.000 espanyols que hi breguen per la vida y de lo molt que encara hi pot fer el que hi vagi ab dalit de treballar, ja que allí s'hi acull corament a qui hi va ab aquest noble esperit.

En aquest punt explicà una obra grandiosa que ha fet l'esperit d'associació dels espanyols: la fastuosa institució del centre de Dependents de Comerç de l'Havana, iniciada per l'asturista Félix García en 1880 en el teatre Payret, ab 500 socis, y format avuy per 20.000 socis, que paguen 750 ptes. de quota mensual, y que per lo tant ingreuen 42.000 ptes. cada mes a la caixa social, que té un capital de 1.144.126 ptes.

Va fer la història econòmica financiera del Centre, que es d'una gran abnegació y altruisme, y mentrestant, per mitjà de projeccions i diapositives, anaven passant per la vista dels concurrents els retrats del fundador y dels que actualment formen la Junta Directiva: dos santanderins, dos asturians, un galès, un català, dos castellans, dos andalusos, un basc y un canari; les esplendides fatxades del edifici social, sa escalinata monumental, sa fastuosa y immensa sala de recepcions, utilitzada algunes vegades pel Govern per actes oficials solenns, ja que es la més gran de l'Havana; les oficines, sales d'esbarjo, de gimnasia y dutxes.

La secció d'Instrucció ab sa biblioteca de 10.000 volums, ab les escoles de primera y segona ensenyança y son projecte de crear una Universitat Comercial; la secció d'esbarjo y adorn, organitzadora de les festes que s'hi donen; la secció de música, organitzadora de les festes; la Caixa d'Estalvi, y la secció de beneficència que ha fet una obra sense igual ab la Casa de Salut al camp bonic en el primer trimestre de 1912 hi rebieren assistència 1818 sois y s'ells va donar 19.315 fórmules mèdiques fora del sanatori. Han lograt tenir sois 1.10 per 100 de mortalitat.

Projejà vistes del sanatori, de tota les dependències y personal y especialment dels laboratoris ab tot l'insubstituïble modernisme, la qual cosa ha entrat tots els progressos de la ciència mundial.

Aqueixa institució creix en temps d'Espanya y descalpeja l'afanosa jasmomant durant el Govern cubà, es el d'atòs més eloquent de la compensació de ideals y sentiments dels espanyols y cubans.

El senyor Martí va llegir després un capítol d'una obra seva que acaba de donar a les premses de l'impremta, que sortirà aviat, que és la història d'un emigrant espanyol a Cuba seguit pas a pas fins arribar a la plenitud de la fortuna tornant victoriós a Espanya ab la família que a Cuba s'ha creat. Es tan sentida en alguns moments que sembla una autobiografia, una obra viscuda pel mateix autor.

Parlà de les afecions entre Europa y Amèrica, de la necessitat del establiment d'una recíprocitat de relacions, d'un intercanvi lliure, de intensificar la incògnita; de preparar ab més convicció y de ben dirigir al emigrant espanyol que vagi a Amèrica; d'embarcar el franquisme de la correspondència; de millorar els ports de mar; de llegitimar els productes y d'aparar tots els obstacles que impideixen la relació entre Espanya y Amèrica especialment Cuba.

Fou una vetllada molt interessant y seria aliment profitosa y patriòtica si's poguessin realitzar les copiones y justes indicacions del senyor Martí y per tot lo qual el varen aplaudir y felicitar tots els concurrents.

Una institució útil

La immensa majoria dels barcelonins ignoren que hi ha una Societat d'obres caritatives y benèfiques ab un quart de segle d'existència; que aquesta Societat té uns fons de tres ptes. milions, que per la insignificància de tres ptes. milions, queda malmesa, s'esmenyal perfecciona, mentrestant que la indústria pastissera, y la ensenya un home anònim, d'aquests ciutadans d'icims que, a l'ombra de l'anònim y de la modestia, fan lo que molts no fan, y molts, ab menys de la meitat del sacrifici que fa aquell home digne, haurien fet: omplir columnes dels diaris y haurien fet bruir els fons del telègraf.

Es aquest home anònim Bartomeu Matu, del qui deya encarnament el regidor senyor Ripoll, que quasi després d'una vida de treball y d'actes d'alta dignitat de fruit d'uns descaus justament guanyats, en comptes d'això, s'entrega ab tot el poder de sa voluntat a instruir als joves, als industrials de demà, y no admet més para que l'aprenent dels seus alumnes, que es gran, molt gran.

El resultat d'aquesta modesta però entènica tasca de la Societat d'obres caritatives, no pot ser més satisfactori. Arreu del món s'ha anat sabent que la escola de pastisseria de Barcelona és la única al món (llevat de la de Berna, y encara no s'hi ensenyan coses que s'ensenyan aquí) y els pastissers alumnes de la mateixa son tan polidots, que per des d'un més gran la demanda que la existència y avuy, a Europa, a moltesimes capitals de l'Amèrica llatina, a Filadèlfia, hi ha una llegia de coratges minyons, sortits d'aquí, dirigint allí importants cotxes, y escampant arreu, d'una manera pràctica, ferma, positiva, el bon nom de Catalunya.

Y heus aquí com una entitat modesta pot fer un poderós propòsit de nostra terra.

Diem tot això perquè ab motiu d'haver inaugurat el curs de la Societat ha volgut sortir del quai incògnit en que vivia, y s'ha mostrat al públic ab la fermesa del home segur de sa

força, y ha organitzat una important, curiosa y molt interessant exposició de treballs dels alumnes.

En ella's veu l'habilitat d'aquells minyons, y el bon gust en la presentació dels productes, decorats tots ells ab exquisit gust, y alguns, ab veritable art: en ella's veu el domini del manipulador sobre la matèria; allí s'hi admiran des dels tradicionals coses de les «mones» delicadament decorats, fins a imitacions d'aquarelles, y la reproducció de la «Rendició de Granada», den Pradilla. ¿Se pot demanar més?

Al acte d'inauguració del curs que se celebrà aquesta nit, hi estigueren presents molts patrons del ofici, en amable consorci ab els obrers, y els regidors senyors Ripoll y David Ferrer. Els invitats foren molt obsequiats, y pronunciaren discursos en elogi de la Societat y del professor senyor Matu, els esmentats regidors, els senyors Mequida, del Centre Industrial de patrons confeters y Sitges, president de la Unió Gremial, donant les gràcies al senyor Cortada, president de la Societat obrera.

Recomanant al lector que visiti la exposició, instal·lada al local social, Portaferrissa, 16, principal. Hi trobarà uns obrers sumament atents y segurament hi quedaràn ganes de tornarhi.

Informació parlamentaria

(PER TELEFON)

Congrés

(Acabament)

Madrid, 16, 915 nit. El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

de no trobar una representació ab lo que poguessin pactar les companyies.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

El senyor IGLESIAS (don Emilià), en una de les clausules d'arreglo que's convingueren, en virtut de les quals les companyies acceptaven un programa mínim.

y revolucionaria, com tota vegada general. L'estat, davant d'ella, no té més camí que'l de la repressió.

Creu que si s'aprova el projecte de lley llegit pel ministre de Foment el resultat més positiu serà la caducitat de les concessions o l'avenc de la reversió dels ferrocarrils al Estat, y ab això els nostres fills pagaran els viatges que ara estem rompent nosaltres, perquè'ls ferrocarrils en mans del Estat seran un negoci neta, ab deficit en els pressupostos generals.

Ademés, s'olapsa el conflicte, no'l resol, perquè les compensacions que reclamen els obrers han de venir en els reglaments que les companyies entregaran al ministre de Foment, y s'pot d'apurar si aqueixos reglaments vindran sense compensacions, si s'aprovarà la lley sense grans reformes y el reglament pot estar en vigor dins de pocs mesos.

Opina que deu haverhi prudència en tots y discutir això molt, però no fer una improvisació, y això farà la minoria que ell dirigeix, posant la vista en els interessos de tots y en la pau d'Espanya.

Projectes al Senat

Al efecte de dividir la tasca parlamentaria, el ministre d'Hisenda se proposa llegir algun dels seus projectes en el Senat, contra la costum mantinguda fa vint anys, de portar totes les iniciatives de Govern al Congrés primerament.

Opinions sobre's projectes de ferrocarrils.

«El Mundo» publica opinions sobre's projectes de ferrocarrils que li han remès els senyors Sánchez Guerra, Berasá y Sánchez Toca.

El primer ha dit que li semblen molt ben intencionades quantes lleva un Estat pugui donar, tractantse de companyies que tenen contractes ab ell, havent abans fet un pacte bilateral; però li semblen ineficaces pera evitar els conflictes ferroviaris.

Cal preguntar si aprofitat aqueix projecte la vaga es lliça o no.

En aquest últim cas vindrà la vaga ferroviaria de moment, sense previ avís ni plaç de dies.

En la lley de vagues s'estipula el plaç de vuit dies, y això es importantíssim, perquè en aquest temps, pot fer fracassar.

Cal tenir en compte que a Espanya no hi ha veritable massa obrera unida pera reivindicar solament les seves millores; la massa obrera aquí es revolucionaria y essent així, acceptarà d'aquest projecte, si s'aprova, lo que li convingué, sense renunciar a son ideal revolucionari que l'anima a substituir en la gestió del Estat.

El únic mèrit d'aquest projecte és que els ferrocarrils estàn en el servei militar obligatori; y això ho prova l'actat den Canalejas al aplicar l'article 221 de la lley de reclutament.

Crech que'l Govern obrirà una informació sobre's projectes que, repetit, considero ben intencionats, però ineficassos.

El senyor Sánchez Toca, comença per recordar que, essent el subsecretari de Governació ab el senyor Eduard y se declararen en vaga els telegrafistes.

Jo—diu—vaig proposar sortirlos al pas ab el següent decret:

«Desde aquesta data queda dissolt el cos de telegrafistes.

«Se reorganisa'l cos de Telegrafs, formant l'escala ab l'antiguitat dels sollicitants, segons l'ordre en que's presenten.

El Decret no va arribar a realitzar-se per intervenció del senyor Romero Robledo, que va solucionar el conflicte.

En 1901, essent ministre de Foment, va sorgir la vaga d'obres de la Compañía de Ferrocarrils de Cáceres a Portugal; els obrers tenien raó y jo no tenia mitja legal pera impedir el paro.

Va intervenir un consell de la Locomotora, i a continuació, a anunciar-me la vaga y vaig lograr aparcarlos, d'entons que se tractava d'un servei públic y que si anaven a la vaga, abans d'un plaç de quinze dies se les haurien ab la guardia civil.

En aquest temps vaig solucionar el conflicte, obligant a la Compañía a concedir als obrers un tant per cent del producte brut d'ingressos y abans de pagar les obligacions.

La darrera reforma de la lley de vagues se deu als conservadors, concedint lliure en la vaga ferroviaria y portant a la justicia municipal el coneixement de tots els delictes que ab ocasió de la mateixa cometessin.

No hi ha veritable organització obrera sinó disciplina obrera, que actua per als de dalt, com ha ocorregut per valies seccions catalanes, que han anat a la vaga contra sa voluntat.

A Madrid està el «Enano de la Ventas» Pau Iglesias, en sa Casa del Poble, que s'enfonsa quan arriba el dia, no molt lluny, que hi hagi un grup d'obres apies, capases de fer contractes col·lectius ab els patrons que obliguin a tots per igual.

El cos dels obrers ferroviaris necessiten millorar les seves organitzacions y regular les seves relacions ab les empreses.

El polítics, com polítics, no poden anar als Consells d'Administració, sinó a defensar els interessos del país y garantir els serveys del Estat. Es clar que pot haverhi consellers polítics, però no a títol d'aquesta qualitat ni en la forma que he dit abans.

Se dona el cas de que un ordre del Comitè de París obliga més a la Compañía del Nord o del Mitidja que una lley sancionada pel Rey.

Res se conseqüent ab la rebaixa dels aranzels, perquè les companyies neutralitzen la millora alçant les tarifes. Això es conseqüència de lo ocorregut en el decenni de 1845 a 1855, abont hi hagut a Espanya una invasió molt pitjor que la d'ara al Marroch. Allavors hi hagut una infinitat de polítics que deixaven petit al Mokri y encara avuy queda algun Mokri.

En 1901 vaig tenir de dicar una disposició ordenant la nacionalització de les companyies, y'm vaig veure obligat a ferho per constarne que'l Gabinet Chamberlain projectava adquirir totes les accions de ferrocarril de Bobadilla a Algeciras y recorre lo que va fer D'Almeida adquirint per Anglaterra 160.000 accions del Canal de Suez, ab lo que va adquirir la supremacia sobre'l mateix.

Aquesta disposició fou derogada pel senyor Villanueva als tres mesos, y això que'm consta que estava conforme, però no pogué resistir a la pressió que se li va fer.

Creu que ab l'article 221 redactat de conformitat ab una senyora meua, el perill d'un conflicte ferroviari cada vegada s'allunyarà més. Per cert que veig redactat en forma d'extirpar del servei, en cas de guerra, als ferroviaris.

La reforma de la lley hipotecaria

El reglament de ferrocarrils deu ser objecte d'una cura especial, y nodrirlo, especialment lo que va fer D'Almeida, que rebí un tracte especial.

En quant al sabotatge, es difícil evitarlo; contra ell no hi ha altre medi que la exemplaritat de la pena. A França's va fer així, y aquí, si la vaga s'hagués descontrolat, haguera sigut precis seguir el mateix camí, perquè vares millores restaran inutilitzades, barrejant ab les grans senyals d'aver.

cant variis articles de la Lley Hipotecaria, comprèn les següents modificacions:

El paràgraf primer de l'article 16 se redactarà d'aquesta manera: «El cumpliment de las condiciones suspensivas y el incumplimiento de las resoluciones o resoluciones de los actos o contratos inscritos se harán constar en el Registro por medio de nota marginal».

El paràgraf tercer se redactarà així: «El incumplimiento de las condiciones suspensivas, o rescisorias y de las condiciones suspensivas, se hará constar por medio de una nota inscripta a favor de qui corresponga».

L'article 16 deurà quedar redactat en aquesta forma:

«Los registradores examinarán bajo la responsabilidad la legalidad de las formas intrínsecas de los escrituras, en qual virtud se solicite la inscripción y la capacidad de los otorgantes por lo que resulte de la materia escritural».

Els carrilaires

En Ribalta

Ahí, el president de la Secció Catalana de la Unió Ferroviaria va anar a despedir al senyor Portela.

(PER TELEFON)

La vaga dels carrilaires del Sud

Madrid, 17, 1230 matí.

Els delegats dels ferroviaris han donat una nota manifestant que la comissió de vaguistes del Sud d'Espanya

LES HURDES barcelonines

En el cor mateix, en la entranya d'Espanya, sobre les altes montanyes que s'eleven des de la Península de França, entre les províncies de Salamanca y Cáceres, s'hi troba una regió habitada per un poble que en ple segle XX viu en el més complet estat de barbarie i embutiment, un poble de cretins, de degenerats, de quasi selvatges. S'anomena aquesta regió «Les Hurdes».

Explica la història, o la llegenda, que aquest poble, a pesar de trobar-se en el ronyó de la Península, fou descobert, tal com se descobrí l'Amèrica. Y que quí, descobrí fou la filla d'un poderós duc castellà que fugí del casal patern per a fruit en vida llurs amors d'un plebeu. Desde llavors variis han sigut els viatgers que en ses narracions y les homes de ciència que en ses descripcions ens han enterat de les condicions de la manera d'ésser, de la classe de vida d'aquella població que constitueix un veritable cas de patologia colectiva. Viuen els hurdes en un estat de misèria, d'ignorància i d'embrutiment espantosos. Habiten immundies barraques, tancades per complet a la llum i al aire, en les que jeuen junts homes y dones, grans y petits, persones y besties... La major part de les criatures, més que jugar se revolquen pels carrers, plens de totes les immundícies, com els porcs se revolquen sobre la porqueria de la cort, y no porten altre vestit que la dura crosta que la brutícia ha format sobre sa carn. Instrucció, comoditat, higiene, son paraules allí desconegudes. Fins la regulació de les relacions sexuals que s'ensenyava, segons molts socíològics, el pas del selvatisme a la barbarie, falta en la major part de les famílies hurdes, en les que les miserables criatures, constituïdes en família, semblen la imatge degenerada de Sodoma.

Però, si els escriptors que de «Les Hurdes» han parlat han mostrat sempre la gran estranyesa que's produïa el que al bell mitg d'Espanya pogués trobar-se

el contacte d'una pinta, y la cara no coneix encara la impressió de l'aigua. Fent un esforç, suprimen per a veure la repugnància s'entra en les habitacions d'aquells miserables. Son una barreja de barraques y de calabocs, de dimensions reduïdíssimes, baixes en extrem de sostre, sense xemaneja ni finestra. A n'elles l'aire y la llum hi tenen prohibida la entrada: els miasmes y la pudor hi tenen prohibida la sortida.

La major part d'elles no tenen divisió de cap mena. No hi ha més que un fogonet per a coure'l menjar y un jas fastigosíssim, que vol semblar una marfega, sobre'l qual jeuen, en impudència y repugnància barrejats, homes y dones, petits y grans, bons y malalts. El rete de l'habitació, els poquíssims pans que deixen lliures el foc y el jas, l'ocupa, ordinàriament, un munt d'ossos, drapats y desferres, senyal de la indústria de drapaire a que la major part d'aquells infelissos se dediquen.

Aquest es el tipu ordinari d'aquelles barraques, que, com he dit, se compten per centenars. Hi ha quelcom millor que això. N'hi han algunes, poques, que formen el que podríem anomenar barri aristocràtic, en les quals s'hi arriba a trobar, a terra, un somier de ferro, d'aquells vells somiers tan típics en els Encants y que fins tenen un embà que divideix en dues l'habitació. Però hi ha també quelcom pitjor. Hi ha trossos en que ni barraques, bona ni dolenta, hi arriba a haver y viu tota una persona y bestia sota llargs porcos, o baix les rodes d'un carro, o sota l'ombra d'una vela.

Drapaires, mendicants, gitanos, y lladres son, ordinàriament, la gent que habita aquells barris. Hi ha també, per excepció, treballadors sense feina, que esperen l'hora de tonirre per a llogar pils y sortir d'aquell cau d'immundícia. És molt difícil fer el cens d'aquella població; se fa quasi impossible comptar la gent que hi viu, ja que al anarhi persones

per la porta de cada barraca, troba persones aplegades, tapades completament ab asquerosa manta. ¿Què té aquesta dona? preguntem. «Tengo una gastritis», vos contesten invariablement «Es, sans dubte, el nom que, per conveni entre tots els dones al llarg, que no's mou de aquella asquerosíssima barraca».

Així viu aquella població, en la que no s'hi sent, ni per excepció, una sola veu catalana. Pagueu aixequos miserables, en concepte de lloguer, de 20 a 50 cèntims diaris. Y si al passar cada vespre a cobrar aquest lloguer el cobro de varas, la quantitat no es ridículament pagada, al maci següent, sense escusa de cap mena, la barraca es desallotja da y sos habitants posats al mitg del carrer.

Per si algú cregués que exagero, veig lo que en deya'l director d'Higiene Urbana senyor Gomege, en informe que

Criatures, completament despullades, que corren per aquella barriada

va donar ara fa un any: «Los mentados Paños, cual más cual menos, se hallan sobre un suelo y subidos índices por toda suerte de inmundicias; carecen de agua; los retretes son escasos, primitivos, repugnantes y epintados sus paredes con deyecciones; los materiales de construcción viejos y formados a veces de tablas, trapos y latas; hediondas, angostas, húmedas y sin ventilación son las moradas donde se albergan, amontonadas, personas de varios sexos, edades y procedencias, solo cubiertas, en muchos cuartos, a altas horas de la noche y singularmente en invierno donde el solo requisito para albergarse consiste en pagar unos céntimos por cabeza; los niños, las bestias, las ropas sucias, los alimentos, todo se halla mezclado en el suelo y causa espanto meditar el peligro inmenso que para la ciudad tendría la presencia en estos centros de pobreza y suciedad de uno o varios chispazos cólicos... y el sobresalto es mayor al considerar que las gentes que allí se albergan recorren toda la urbe y a todas horas recogiendo trapos, papeles viejos, huesos y demás despojos urbanos».

En suma, estas viviendas colectivas o paños no reúnen condiciones ni medianas de higiene para albergar caballerías, vacas o cabras, no sirven ni aún para establos, a tenor de lo que prescriben las Ordenanzas municipales; en consecuencia han de ser inadmisibles, condenadas a destrucción como viviendas humanas, que es a lo que vienen destinadas desde hace tiempo, con protesta de la ciencia, de la humanidad y del decoro.

¿Cabe alguna reforma, capaz de convertir estos centros antihigiénicos en viviendas sanas? No. La existencia d'aquesta barriada és un perill constant per Barcelona. D'allí en surten y allí's refugien els autors de molts y molts delictes. Allí's cria una mainada—ben nombrosa, per cert!—ab ausencia absoluta de tot sentit moral y religiós, com se cria les verbeses del bosch, lo qual ha de fer perill dels homes que son un perill constant per la societat. Allí viuen els vagues d'ofici, els stardistes o drapaires de carrer y els immigrants parassitaris, elements, aquests tres, senyalats per la Junta de protecció a la infancia y repressió de la mendicitat com els baixos fons de la urbs, com els més detestables destribus humans. Allí's conserven constantment sense que'n desapareixin may, els germens d'una pila de malalties infeccioses, que sols esperen una ocasió oportuna y circumstancies propícies per a esparir-se.

Famílies que viuen, ab les besties, sota llargs coberts

marse per la ciutat. Allí hi van a parlar—y medien això aquests a quils perills fins aquí anomenats no haguessin encara fet obrir els ulls; allí hi van a parlar, quan arriben a Barcelona y durant les temporades en que no tenen casades, moltes minyones de servey vingudes d'Aragó y de Galicia y de Valencia y d'altres llunyanes terres. Allí no es gens raro veure-hi, sobretot, les festes per la tarda, an aquestes criades—ja colodades—que, vestides de negre, ab son devanet blanc y portant les criatures dels amos, plenes de puntes, van a fer visita a la tia o a la dona del poble que les recull quan estan per colcar.

¿Com es possible que subsisteixi aquest estat de coses? ¿Com es possible que pugui continuar existint, en el cor de Barcelona, aquesta immunda y asquerosa barriada? ¿Quina és la causa d'aquest negoci a que's dediquen els amos d'aquelles barraques, sinó que fa que'n vagin apareixent cada dia noves sucursals en llocs tan centrítics com son, per exemple, els carrers de Calabria y Concell de Cent?

L'ajuntament, fa l'any 1904, havia acordat ordenar als propietaris de les barraques que dins del plaç de tres dies destruïssin aquelles immundes habitacions, construïdes sense autorització de cap classe y contravenint quantes disposicions en materia d'higiene, salubritat y policia urbana's troben vigents, apercibint als ferbo a ses costes y passant el tant de culpa als tribunals.

Un alcalde s'indignà de tal manera al visitar aquells llocs, que manà cridar als propietaris y els feu deturar posantlos a disposició del jutjat.

Un altre alcalde prohibí terminantment

que's destinessin a habitació aquelles construccions, ordenant als propietaris que les tanquessin y manant a les guardies municipals y urbana que impedisin a tota persona la entrada en les mateixes.

Y a pesar de tot, cap de dites ordres s'ha complert y el llegoci continúa creixent y propagantse a altres indrets. Recursos d'alçada, qüestions de competència, suspensions judicials... tot això y molt més s'ha utilitzat contra's esforços municipals, havent trobat l'ajuntament a que aquella barriada—que es un perill y una vergonya y un oprobri per Barcelona—estava protegida constantment per formidable munió de recursos y expedients legals.

Haurà de continuar aquest estat de coses? ¿Se pot consentir, es possible tolar que duri y perduri y's consolidi y s'estengui tanta miseria, tanta immundicia, tan gran perill?

Les hurdes barcelonines han de desaparèixer, costi lo que costi, pes a qui pesi calgui qui calgui. Es un problema que s'ha de solucionar urgentment, dins de la legalitat o fora de la legalitat, dolça o estrepitosament, salvant els interessos particulars o trepitjantlos... Ho demanen aixís, a tris, la moral, la higiene, la salubritat, la estètica, el decoro... Ho exigeix el bon nom de Barcelona.

Resulta quasi sarcàstic, que les Juntes de Sanitat, ab el doctor Trallero al davant, vagin examinant, ab rigor y escrupulositat, les condicions higièniques dels dipòsits d'aigua y dels establiments públics y que fassin canviar per avatars els comuns que tenen ja sífon, muntant a les persones que no compleixen exactament ab aquestes prescripcions y que, en cambi, se deixi abandonada, al mitg de Barcelona, al costat d'aquestes cases y establiments, una barriada que no coneix ni la sensació de l'aigua, que considera com una paraula estrangera, difícil de pronunciar y impossible de recordar la paraula higiene y que no sols no usa waters ni sífons en sos llocs comuns, sinó que ni llocs comuns té, fent servir sos excrements per apisonar sos carrers y per pintar ses parets.

Resulta incompreensible que l'Ajuntament pugui fer la Reforma, gastant milions en gran, destruint barrats immenses, aterrant centenars de cases de sòlida y antiga construcció, no més per que en aquestes barriades no hi entra l'aire y el sol tant com la higiene moderna exigeix... Y que, con cambi, de braços davant d'una barriada immensa més petita que la que alcansa la Reforma, en la que no hi ha ni una construcció que valgui dels miserables quarts y al costat de la qual, en quant a condicions higièniques y sanitàries y estètiques, les cases que s'han aterrat en la Granvia A creu veritables palaus.

Resulta ridícul que's ufanem davant dels estrangers de les belleses y dels esplendors de nostra ciutat, a la que volem anomenar europea, moderna, esplèndida... Resulta ridícul que la per tanta riquesa, benemèrita Societat d'Atenció de Forasters fassi per tots els medis la propaganda de nostres edificis, de nostres panorames, de nostre Tibidabo, de nostra Sagrada Família, de nostre Parch Güell, que alabi la glòria de nostre mar, que canti la poesia de nostra ciutat vella, que s'entusiasmi davant de les grans vies de la ciutat nova... mestres en el cor d'aquesta nova ciutat, a dues nasses del mar blau, en la confluentia de dues grans vies, al tocar la hermosa ciutat vella y dins del perímetre circundat per

cent que, rellicant encara des de'l cim, sembla la lava d'un volcà quessobreix. Aquella terra ombriuola que ab ja'u feia nass començen a cobrir líquens y moïses, altemen ab els bastiments de la industria metalúrgica que poblen espessament les vores; els alts forns, els xassís dels pous de mina, els traidors de carbó, les bateries dels forns de cok y les teulades, cúpules y bastides de les aceríes. Y tot allò se sent bullir y pantejar y granallar y esbufegar y rodar.

Totes aquestes estructures expressen un pensament, una utilitat, una fase de terminada de la intervenció del Foch, que dona a les entranyes y l'homo deserta y disciplina. Les rodes de dalt de tot dels xassís, sempre en moviment, anuncien la continu arribada, a la superfície del carter, lo que s'ha produït de la terra. A les cases de ferro d'extranya silueta, la hulla es trada y netejada; a les restalles de forns al aire lliure, es desfilada, y es allí que'l Foch se detona deix y esclata en flamerades recargolades y glops d'espessa fumera. Y desseguida, a les canonades multifòrmes que dibuixen ànguls y curves insólites, s'hi recullen y purifiquen els primers fruits dels amors del Foch ab la materia: el gas y el quírra y la benzina y l'amoniach; y en els plans inclinats s'hi escola el cok, el cok que fón el ferro. Omplem el cok y les parts els alts forns el cok y respecte y tenen una alsada com cases de cinch pisos. Son com les catedral's de la ciutat, les catedral's de la terra, a estones venen riu incandescent de metall fós.

D'una banda a l'altra transporten metall y escories les vagonetes sospeses, crumalleres, trens que xiulen y corren y s'enfilen, pugen o baixen arreu. Y tot aquest pais fantàstic s'aixampla y allarga y multiplica a vostre pas, com un gran fris decoratiu. Y enfront la ferria magestat d'aquell panorama que lena menar desfilia a vostres ulls pasmats, sentiu inscruir la vostra exaltació interior a dins d'una gran calma y serenitat. Es que, ab la sensació de la vida pantejant, rebem també la sensació del ordre y de l'harmonia. Tots aquells enginyos, tanta màquina que bateja, tanta forma y estructura aparentment estranya, tanta cosa extraordinària, entremig una unitat precisa. De tots aquells elements de força y enginy que se vos combinen al dins ab un rítm d'activitat gloriosa, sentiu néixer una nova estètica y allí compreneu millor a Meunier.

Tot està en ordre, y les forces de la natura—foc y matèries, ferro, acet y gas—s'escolen per tuberies y patons, ab tota l'har empenta empresonada. Tot treballa, homes y natura, y aquell treball se glorifica y s'hi munta en una bellesa nova. Feines tan aspres y valentes com les arts del foc y del acer, no assequen, ni esmortueixen, ni enmucen les cors d'aquella gent que formigueja entre terralls y forns y ferro y hulla. De tant en tant, un jardí a les vores del riu encloa la ciutat, endressada y coquea del major dom, o la villa's soperba de l'enginyer o del director d'establiment. Al mitg del jardí, ben esmaltat de flors encanes, no hi manca may la es-

COCKERILL

Courage to the last

Aquesta deuria ésser la cançó del ferro y del carbó, la oda gloriosa al acer triomfant, la exaltació del foc voluptuós que enen en passió a la natura tota y la fa rendirse y desferse a ses abrusadores besades.

¿Qui resisteix al pare Foch? Ab ell han sigut comparades les humanes passions. El ferro duríssim s'abana y es tova y doctil. Les roques més dures s'esmicolen. (Oh, símbol! Cap materia bruta pot negarshi a sa concupiscencia desintegradora: sols la materia treballada que l'encaixona, divideix y canalisa. El Foch es la voluptat suprema del món físic. Y l'homo's val d'aquesta voluptat per encadenar el món físic a son albit.

¿Voleu anarhi a la terra misteriosa hont el Foch reb en talem nupcial les matèries primes y engendra l'Acer y el Zench y el Vidre y el Cestall?

Aneu al país de Liège y confieuvos a una embarcació de les que'l riu remonta. Mosa amunt, deixades endarrere les verdors y les bosqueries que al Sur limiten la ciutat, no trigareu gaire a entrar al país estrany hont s'acompleix aquella gestió misteriosa y potent, hont tota materia inerta y bruta es portada a la Fecondació, a la Pacificació, a la Utilització per l'homo.

La entrada al país del ferro y del acer no pot revestir magestat més declarada. Xemenyes fumejants guarden el pas a banda y banda del riu d'ones esblanquides. Fumeres de distints colors, grises, negres, blaves, grogues, vermellones, com banderes, formen nuvolades glorioses sota el cel de color poria. Turons còncics y negres van creixent a cada nova gipçada d'escoria incandes-

tant a la del més poderós chef de l'industria, don a la del més humil miner o aspre forjador, no hi manquen les cortines de randa y el vas ab flors o bé el pot o la figura o la ceràmica, darrerels vidres, antipació d'un interior confortable. La conca de Liège, hont el Mosa serpeja entre turons riallers o roquissers calcars, es la vall de la industria del acer y del vidre; com al Hainaut les viles y pobles s'acosten y enllacen les unes ab les altres. Car es lley de la economia humana que al voltant de les mines, que vol dir al voltant del foc, —per qual virtut transformadora poden tants homes treballar y viure, per qual virtut, dominadora de la natura viu la Bèlgica tota—al voltant del foc sagrat o de la hulla que l'anaga, les poblacions s'aglomeren y empenyen y densifiquen.

Un pont sospès demunt tota l'amplada del riu vos avisa el terme del viatge. Son a Seraing, 10 kilòmetres al S. de Liège. Y aquí es precis desembarcar pera veure'l rovel del ou de la industria metalúrgica belga, la poderosa y prestigiosa casa Cockerill, el rey de les construccions d'acer a Bèlgica.

Quin home aquest John Cockerill. Era el fill d'un emigrat irlandès, y l'any 1817 s'instal·la al antic palau d'estiu dels Bisbes-prínceps de Liège, que'l rey d'Holanda va cedirli expressament pera que hi establís uns tallers de construcció mecànica, que poguessin emancipar al país de la industria anglesa. Petita empresa, per cert, però al cap de poch temps, l'any 1824, ja s'aixecava a Seraing un dels primers alts forns del conti-

Els Alts Forns de la casa Cockerill (Tenen una alçada de cinch pisos)

cent que, rellicant encara des de'l cim, sembla la lava d'un volcà quessobreix. Aquella terra ombriuola que ab ja'u feia nass començen a cobrir líquens y moïses, altemen ab els bastiments de la industria metalúrgica que poblen espessament les vores; els alts forns, els xassís dels pous de mina, els traidors de carbó, les bateries dels forns de cok y les teulades, cúpules y bastides de les aceríes. Y tot allò se sent bullir y pantejar y granallar y esbufegar y rodar.

Totes aquestes estructures expressen un pensament, una utilitat, una fase de terminada de la intervenció del Foch, que dona a les entranyes y l'homo deserta y disciplina. Les rodes de dalt de tot dels xassís, sempre en moviment, anuncien la continu arribada, a la superfície del carter, lo que s'ha produït de la terra. A les cases de ferro d'extranya silueta, la hulla es trada y netejada; a les restalles de forns al aire lliure, es desfilada, y es allí que'l Foch se detona deix y esclata en flamerades recargolades y glops d'espessa fumera. Y desseguida, a les canonades multifòrmes que dibuixen ànguls y curves insólites, s'hi recullen y purifiquen els primers fruits dels amors del Foch ab la materia: el gas y el quírra y la benzina y l'amoniach; y en els plans inclinats s'hi escola el cok, el cok que fón el ferro. Omplem el cok y les parts els alts forns el cok y respecte y tenen una alsada com cases de cinch pisos. Son com les catedral's de la ciutat, les catedral's de la terra, a estones venen riu incandescent de metall fós.

D'una banda a l'altra transporten metall y escories les vagonetes sospeses, crumalleres, trens que xiulen y corren y s'enfilen, pugen o baixen arreu. Y tot aquest pais fantàstic s'aixampla y allarga y multiplica a vostre pas, com un gran fris decoratiu. Y enfront la ferria magestat d'aquell panorama que lena menar desfilia a vostres ulls pasmats, sentiu inscruir la vostra exaltació interior a dins d'una gran calma y serenitat. Es que, ab la sensació de la vida pantejant, rebem també la sensació del ordre y de l'harmonia. Tots aquells enginyos, tanta màquina que bateja, tanta forma y estructura aparentment estranya, tanta cosa extraordinària, entremig una unitat precisa. De tots aquells elements de força y enginy que se vos combinen al dins ab un rítm d'activitat gloriosa, sentiu néixer una nova estètica y allí compreneu millor a Meunier.

Tot està en ordre, y les forces de la natura—foc y matèries, ferro, acet y gas—s'escolen per tuberies y patons, ab tota l'har empenta empresonada. Tot treballa, homes y natura, y aquell treball se glorifica y s'hi munta en una bellesa nova. Feines tan aspres y valentes com les arts del foc y del acer, no assequen, ni esmortueixen, ni enmucen les cors d'aquella gent que formigueja entre terralls y forns y ferro y hulla. De tant en tant, un jardí a les vores del riu encloa la ciutat, endressada y coquea del major dom, o la villa's soperba de l'enginyer o del director d'establiment. Al mitg del jardí, ben esmaltat de flors encanes, no hi manca may la es-

tatnera o el brollador; a les finestres, neur, accionat per una gran màquina instal·lada, construïda per Cockerill. Aquestes màquines foren el començament de sa prosperitat. La fundició del ferro prenia per medi d'elles un gran desenvollop. L'any trenta cinch sortia de can Cockerill la primera locomotora: la Bruxelles, que's construí a Europa després d'Anglaterra, y se laminava el primer riell. Desde llavors fins ara en què totes les locomotors del Estat belga son exides de sos tallers. Quin cop d'ajudar al espadament miraculós de la circulació humana del segle XIX!

L'any 40, John Cockerill morí, y no conegué la gloria de que la seva obra s'havia de veure coronada. L'esperit àvid de copsar tot, avenc y tota perfecció que infiltra als seus successors, havia de portar son nom a tots els que el marí somniar podia. Aquell reixar fou, però, posat a dura prova. Greus d'altabaixos succeïren a la mort del fundador y la obra magnífica fou durament amensada. Mes, al escut d'armes de John Cockerill un lema diu: «Courage to the last. Això es: «Valor fins al cap d'aval».

El coratge no's manca may als que fundaren la societat continuadora, la constància engolí les contradiccions, y al cap de molts anys rebé la casa la empena formidable que no ha parat ni després d'arribar a fer dels establiments de Seraing una institució nacional. Car l'any 63 fou un any memoràble. Per la primera vegada a la Europa continental s'obtenia l'acer en grans quantitats, l'acer industrial revolucionador de tota una civilització y fundador d'una Edat nova. Era a can Cockerill, hont els gresols convertidors Bessemer, acabats d'inventar a Anglaterra, abocaven per primera volta llurs gorges roentes, vomitant entre flames el metall noble, més precís que l'or mateix. Desde llavors, la gosàdia del home en lluitar contra la natura, no ha tingut límits; arreconat el ferro cada dia més, y d'òl l'acer als majors refinaments de la química siderúrgica, el Temps ha sigut batut pels moderns carrils y vaixells; l'Espay pels ponts de gran volada, la Matèria grave per les grues omnífones. Materia solida pels canons irresistibles, quals projectils sols pot deturar l'acer mateix.

L'entrada a can Cockerill es per un antic palau del segle XVIII, ab un pati florit y pacífic, hont un brollador es flanqueja de quatre estàtues de miners y forjadors en bronze, que no desfan, però, l'ambient senyorial de la noble residència. El lloch es de quietut y repòs.

Mes, de sobre, una porta sobre'l cel fons y una quadra vos apareix en plena marxa, y allí contenen d'obers en la tasca, entre un bosch de maquinaria, 11.000 homes comandats pel director de la casa Cockerill. Sos dominis s'estenen per 147 hectàrees de terreny, y entre això y les famas que poblen la petita vila de Seraing y els encorners, pot ben dirse que en Cockerill exerceix una sobirania feudal a la comarca.

Un cop a dins, la gran poesia del Esforç vos corpen y encomana una vibració a vostre esperit, que no us abandona ja, y, vostre cor estre't, se

Tipu de la major part de les centes barraques que hi ha en la barriada situada a la confluentia dels carrers de Floridablanca y Parellel, en cada una de les quals hi viu nombrosa família

un poble que visqués en les condicions indicades, y si el que llegix aquestes descripcions, moltes voltes cent aïre de desconfiansa, sospitant que tal volta la simplicitat del literat hagi ofuscat la sinceritat del historiador... ¿què diran aquells qui per primera volta senten ara a parlar de que una població com la de «Les Hurdes», que una població pitjor que la de «Les Hurdes», se troba al bell mitg de Barcelona?

Formant nombrosos y estretíssims carrers, que donen laberintoses giravoltes, y tenint, de tant en tant, alguna plaça, existeix totant al Parellel, molt aprop de la Granvia, al extrem dels carrers de Floridablanca, Vilamar y Entença, una barriada que s'anomena de les barraques y que tindrà una extensió com d'una mansana escassa del Ensanche. Es una veritable població. La divisió, diem-ne administrativa, d'aquesta població, es el Pati. Hi ha el pati de l'Alcalde, el pati del Carboner, el pati del Enrich, el pati del Calderer, el pati de la Gallega, el pati dels Gitanos... Els carrers hi son per dotzenes, les barraques per centenars.

Jo he degut visitarla varies voltes aquesta barriada, per rahó del càrrec que ocupo en el Districte VII, hont se troba emplaçada. Y jo m'he ficat al cap la idea de fer-la desaparèixer. No sé si la empresa serà superior a les meves forces, però vull treballarhi de ferm, vull portarhi a totum que pugui ferhi quelcom; vull que se n'entri tot Barcelona d'aquest padró d'ignominia, d'aquest oasi de selvatisme al cor d'una ciutat dividida, pera veure si un clam unànim acompanya l'acció que vull empendre.

L'entrar en aquells carrers, en aquells patis, produeix una impressió de repugnància y fàstich insuperables. Un ha de retirar-se cotseguit y tornar a sortir pera respirar, pera referse, pera agafar força y decidirse a entrarhi de nou. Munts de brutícia, veritables dipòsits d'escombreries, barrejades ab desferres de tota mena, es lo que constitueix el pis d'aquells carrers. Sobre d'aquest pavement hi jeuen y saltan minyons de tota edat, molts dels quals van completament nus, portant altres un negre y fastigós drapat que, volent imitar una camisa, tapa ses brutas carns. Assedegades aquí y allà's veuen dones, ab posat d'idiotes unes, de malvades altres; dones d'aspecte repugnant, les carnis de les quals no s'han cobert may més que ab miserables y immons pellugos, y els seus cabells no han sentit may

Una reconada, ab nombroses barraques

encollex més encara al peu dels gegants dits formes, torres de misteri hont de la suprema convulsió de la matèria que'l foc arborat, penetra i descompon en rius de ferro i piràmides d'escomes, apenes ne peribiu una lleu remor.

Però a una sala vehina, vuit motors llarguissims de quadruple expansió i de mil cavalls cada un, brunzen i us fan compartir l'irresistible tremolor de tota aquella força vibrant. La sensació d'energia física que allò vos produeix, espanta. Precisament aquí és l'honor de la casa Cockerill, primera que copió el gas dels alts-forns, matèria deserta, que's perdia en l'aire, i la junyí a la disciplina de la producció. Aquell gas és el que avuy dona, en 8.000 cavalls de força, tota la llum elèctrica de l'establiment.

Ja he dit que tenia un xich de misteri la fabricació del ferro en una cambra closa i ben guardada. La del acer és més ostentosa. La rectora Besançon, gressol refractari, com una gran ampolla, és omplerta amb tondades de fundició; un corrent d'aire insuflada per sota aixeca nuvolades de gasos; desseguida la llama del carboni s'anova i crema ab resplandor fantàstic, i, per últim, acabada la decoloració, la rectora és abocada. Y allavors — oh moment de glòria! — entre flames, enlluernadores, un torrent de acer fons i candent, de la boca d'una tumba d'alabastre i la rectora vos ensenya les entranyes vermelles i roentes que cada mitja hora vomiten deu tonellades d'acer, i entre totes mil tonellades cada dia.

L'acer fons és lo que passa davant nostre dins d'aquestes vagones, refractàries i lo que desfila en trens per tot arreu cap als laminadors o cap als molins de forja.

Y al ser al laminador (quin espectacular!) una serp de foc surt estirant-se dels cilindres i se dirigeix onduant, tota sola, arrossegant per terra, vers l'altre laminador, i l'altre i l'altre. Tremola el trespel, pel mecanisme ocult que fa avançar els llengüets d'acer. Cilindres mitg amagats i garfis que automàticament condueixen les peces, evitant què's desvia. Calcular la potència d'aquestes màquines, sols al considerar que una de les màquines de vapor que l'actuen arriba a deu mil cavalls de força.

Un altre cant d'aquest poema del acer és la forja. No hi son ja els clàssics forjadors, ni ab prou fomes els martells pilons atronadors, sinó la premsa hidràulica. No s'hi pot cantar ja la cançó de la forja. No s'hi pot. Nothung invadida d'acer, la forja, de 20 tonellades baixa silenciosa i besa la massa d'acer incandescent; aquell bes silencios fa cruixir i jamegar el metall, tament com si fos de carn, i cada besada la massa s'ava aplana o adressant. Un operari foga un botó elèctric, i vet aquí que ha parat tot l'esforç legendar del forjador.

Els que cerquen l'esforç humà que no vagin a can Cockerill, allà la màquina ho fa tot. Màquines cines a cents, lumen, rosteigues, tallers, riboteigues, perforat i traspassen l'acer més dur. D'una massa informe de metall ne poden fer lo que volguen. Y com que la forja sola deixa les peces bosquesades, els ribots incansables, les ganivetes inflexibles, els llabraguissos inextinguibles, van fent, ribotant, ribotant, buidant, automàticament, peces d'artilleria i de màquina, i de després, acabades, encara una màquina de reparar les verifera, correcte i puleix com un mirall. La màquina ho fa tot. L'home vigila. Sabem la vella recepta de fer canons? Prenem un forat i possem bronze al voltant. Ara podríem dir: Prenem una columna ab acer macís i budent la del munt. Un encanal d'acer, reargolat, va alcantant de la peça trebalhada que va girant, n'estegada per la dent fixa de la s'afraïsses o enforadada. Un raig d'oli lubrifica la ferida, i no hi ha més que anar esperant hores o dies fins que la operació estigui llesta.

La sala del muntatge. Quina bellesa surt de les formes que l'home inventa quan respon immediatament a la utilitat i expressa clarament la raó! El canó. La locomotora. Els canons. Els canons de la humana invenció sempre plan, son la forma expressant la força, i es llines son essencials, i per això tenen aquests objectes vulgars de la civilització moderna un prestigi tal que se'n diu tots els ulls, ab atracció irresistible. Canons i locomotors, això és lo que Cockerill espectacularment fabrica, i blindages, ponts, calderes, motors a gas, màquines a vapor, trebalhada que mires — tot el gros utillatge d'un Estat modern.

Quin art el del muntador! Quan el maquinisme haurà matat, si pot, la intervenció personal a tots els oficis, quan tota fabricació al món sigui automàtica, quan no hi hagi però cap indústria més que màquines d'ells, sols quedarà una professió, el muntador. Haurà de dur l'amor que es precisa per sar pera afinar i posar en marxa els tan complicats aparells de la indústria moderna.

El muntador no pot ser un mal home, ha d'ésser un home d'amor i de virtut. L'obra de ses mans és la Eficàcia mateixa de la màquina, de la locomotora, del canó, i sent a tot moment la Responsabilitat de la tasca. Cada canó mitg ajustat i el canó esclatant, la caldera reventada, el vaixell s'enfonia. Y aquí, a Seràing, és una escola de muntatge. Desde'l reblar instantàniament una viga de ferro fins a la més complicada locomotora de 2.000 cavalls, els homes de ses mans dels quals surten les maravoloses màquines, malgrat la maquinària elèctrica que's aida en la tasca, han de tenir la fe dels artistes.

Y aquí el hont deuria ésser la estrofa final del cant d'Acer, la síntesis del poema del ferro i del carbó. L'acer és el punyal terrible ab que la natura es ferida i vençuda; l'home ab ell reconquista l'espai i el temps, i encadena ab més estels lluejans el món material, el món de les incerteses i de les distancies i dels obstacles i de la gravetat. Sortim ja de la casa Cockerill, desfilant entre'lls carrers del establiment incommensurable, carrers rebols i grisos de boira i de fumeres, hont apenes se distinguen les siluetes de les locomotors que van i venen en totes direccions, hont llueixen sempre foc a les forns, al travessar davant de cada quatrà, el foc vigilant i excitador, prompte sempre a devorar, prompte sempre a engendrar, segons lo que l'home mani.

Però aquí, prop d'Anvers, ons tornem a trobar ab en Cockerill, als astillers famosos, els més grans de la Bèlgica, que donen al Escalda i al Mosa i als canals de Flandres i als grans rius de la Rússia i de la Sibèria i al Congrés dels vaixells de càrrega, sos estemes i sternwheels, (1) sos xalanés i barques ventrades, sos remolcadors i grues i dragues i dics i pontons. Allí contemplem plasticament el triomf dels grans imperials, els dos últims reis de Bèlgica. Allí construïren «La Bèlgica» i el «En avant», els vapors d'estadonals que el Rei Leopold dona a l'estadonals, els dos últims reis de Bèlgica, que'l temps, aquelles minúscules embarcacions han remolcat vers la Bèlgica tot un imperi, requiem de realitats i d'esperances, al cor de l'Àfrica equatorial.

Y allí s'ha donat compliment al acte magnífic de Voluntat solitaria, que'l

Rey Albert, tot just arribat de son viatge a la colònia oolenta, —príncep heu encara— va executar al encarnar-se ab els enginyers de Hoboken d'aquestes paraules, que may Napoleón imaginaria: «Les dues grans regions dels dominis africans del meu pare estan massa allunyades. Els vapors remolcant el riu Congo esmersen trenta dies en

ENSENYANCES D'UNA VAGA

Opinió de la "Joventut Nacionalista" sobre'l conflicte ferroviari de 1912

La «Joventut Nacionalista» —qui té per ideal la reconstrucció de la Nacionalitat Catalana i l'establiment, sobre bases naturals, de la genèrica unitat d'Iberia— no pot, decorament estant de posar en canvi, a la confiteria, que tan directament i ab tan nova oportunitat afectava les entranyes de la societat catalana i ha fet que perill la prosperitat incipient de totes les regions espanyoles.

El callar, la posar a cobrir de censures generals i fàcils, però desvetllar, en el fons de la seva susceptible conciencia, la recansa perdurable del primer moment contra la finalitat que va motivar.

Missió dels partits, dels organismes i dels prohoms polítics i medi de que solen valdre per la realització de llurs idees —concretats en programa— és el representar l'opinió i dur-la, convenientment dirigida, a influir i a col·laborar en la tasca dels governs i de les públiques corporacions. Les joventuts, al·liment, més que de recular l'opinió i de canalitzar-la, se captenen d'influir i de renovar-la progressivament. Els pas d'una joventut benemèrita enriqueix, ab una nova floració d'idees i de reformes, el pòsit tradicional de les consuetuds i de les institucions establertes.

Aquesta missió d'educar l'opinió pública i de tonificar-la, poques vegades pot exercir ab més profit que en moments, com els d'ara, en que una crisi sentimental, espartana i exacerbat, li sol donar, però, una més d'útil i fresca receptibilitat.

Es massa rescent el conflicte, perquè el seu estudi no constitueixi tema de actualitat i cas pràctic utilíssim per a l'acció. Ja, resolt com es en ses manifestacions agudes, pot parlar-se d'ell ab més serenitat i ab un aclariment més constatat de les donades que calen per fer-ne judici.

La «Joventut Nacionalista», al ensenyar, recorda, com a garantia d'imparcialitat, que poques associacions, com ella, han precomitat a Catalunya les noves doctrines estatistes i societaries fins al límit extrem de la seva llibertat. La seva posició constituint li permet, d'altra banda, pesar en les seves paraules la més gran sinceritat i reflexió, els conceptes ab una absoluta independència de criteri.

El veritable fons de la Qüestió Social, l'anima de les actuals reivindicacions obreres i de totes les grans i fecundes reivindicacions històriques, l'element renovador de les societats en llur nece essencial —que és la justícia—, rau en les entranyes inexhaustes de l'ètica. Els conservadors en el fruit —bons vivants— o en el d'ètica —menors encastats—, en la defensa o en la conquesta dels drets, que son l'artífici —radicals— omnes, teories fantàstiques... Els iniquets, els renovadors, els revolucionaris, si cal, prediquen l'austeritat del deure.

En la rescent topada d'interessos i d'ambicions, cada part retreia els seus drets, però s'ha preterit una mica massa el benedictí del públic —l'aspecte deontològic de la qüestió.

Y s'ha preterit, perquè molts desconegen o perden de vista els dos incommovibles d'aus sobre's que giravolta la ètica: la naturalesa humana i l'existència de la societat. Al jutjar la vaga, els uns prescinden del problema econòmic de la qüestió de fet, de les condicions naturals dels ferroviaris i de les companyies, donades indispensables per resoldre encertadament el problema moral, la qüestió de dret, la reforma dels organismes i dels estatus. Al jutjar la vaga, prescindint, els altres, de la societat, del interès comunal. Desti que hauria de presidir totes les pugnes de repercussió política, i adjudicar la victòria als qui en fossin mereixedors.

En la controversia que's fa, els contràstos de la qüestió s'entornen del ultimatum dels ferroviaris, tant les companyies com el Govern, negaren la possibilitat econòmica d'accedir-hi, totalment, i els obrers no conseguïren demostrar-la.

Com en un duel mugeval, reclamaven, aquests, l'abstencionisme de l'opinió, la neutralitat del poder públic. (Talment com si haguessin posat un piet o entaulada una balança per decidir contra una benedictí del públic, que'l benedictí de la llei s'interposa, fins en els casos de família de les empreses carriars i de els accreors, no certament per tutelar privilegis, sinó per garantir els interessos i el benestar generals.)

L'actitud de la «Joventut Nacionalista», al començar l'estudi d'aquest problema, no és la del que's prepara a fallar un llibre, sinó la del que obre atentament i arrisca, del punt de vista polític, estant, una crítica dels fets. Si ab el comentari's proposés quelcom més que confiar a la dinàmica de les idees una labor constructiva, podria dir-se que simula un residenciamant de la opinió pública i dels qui abasseguen la tasca de dirigir-la.

Lo que tot d'una frap, de la campanya escomesa pels ferroviaris, forcen errors de procediment: demanda peremptoria i global que dificultava l'escament de la base econòmica del conflicte i que impossibilitava l'estudi de detall, ab les degudes distincions; il·lògica en el procés de les peticions respecte qualque extrem; informalitat habitual de la

anar i tornar de Stanleyfells a Leopoldville. Això és massa. JO VULL que'm construï un vapor que no hi emersi més de quinze dies.

Aquest vapor, nostres ulls el vegeren, prompte a enllestir-se, als dics d'Hoboken, que's hien hagut de vèncer son ineluctables. Se trancava de resistir i vèncer la fortíssima corrent

fluvial. Han calgut tres anys d'estudi. Ha calgut que's trovés un motor nova i un combustible. (El motor Diesel, a petroli llord). Però s'ha triomfat, i demà —dins poques setmanes nomenes— a la coberta del sternwheel «Bèlgica» com alit als magnífics vapors de turbinas Ostende-Dover, com avuy al Albertville, el navili major sortit dels at-

Però, molt adequadament, la califica el senyor Canalejas d'anarquia. Ab el seu arrasarador uniforme — com al demanar la supressió de categories dintre cada grau gerarquich — violentava l'ordre natural.

En plena comunicació, era difícil no malpensar d'uns i altres. Al veure el tom que prenía l'actitud dels obrers — incorrent alguns en l'incitació a l'indisciplinació militar, — al observar la competència entre'l capostos d'aquí i els socia-listes polítics de Madrid, molts sospitaven l'existència de segones intencions, de finalitat bulgüengues, de política de basidors. D'altra, al impacientarse davant la passivitat de les Companyies, les acusaven de haver-se creat calculadament de braços, perquè la mateixa intensitat de la paràlisi carriera provocués un alçament general de l'opinió i una solució providencial del conflicte.

Tornada la calma, se pot afirmar que — presa en conjunt, com han de ser preses aquestes moviments socials — la vaga no constitueix cap arma ni mitjà de baixa política. Brolla, més aviat, d'una errada dels ferroviaris capdavanters, que crearen una federació mal orientada, uníntse ab llurs companys per la vaga i no per millorar-se i prosperar. Les segones intencions, o no existien o no influïren.

Del increment que, tot d'una, prengué la revolta i de la magnitud dels seus efectes, no tingueren bona part de culpa les companyies, les quals peraren d'imprevisió — causa d'una confiança excessiva — de passivitat no revivint prou depressa, de la sorpresa del primer moment.

Del contacte diari ab el Govern i ab el Comitè Central de la «Unión Ferroviaria», els centres dirigents de les companyies, s'entenen un optimisme injustificat. Avençats a veure que l'opinió de la capital castellana i de gran part d'Espanya és elatada i les previsions buides, no recordaren, per un moment, que l'opinió catalana — verament europea — no és insuflada ab el mot d'ordres d'un ministre, d'una empresa ferroviària o d'un cadich, sinó que irromp de les entranyes de la realitat i no's deixa fermar i s'extingir en la viciosa i arrelada política de les individualitats i de les autoritats que li planten cara. Mentre els ferroviaris la conglaven i l'ataven i creaven una atmosfera sentimental, favorable a la eclosió de la vaga, el Govern i les companyies no prenen les precaucions més elementals enfront de la tempesta. Un cop arribada, els sobta després d'uns i fou ab treballs i mercès a la protecció i al consens i a l'arbitratge de la subcomissió oficial, que les companyies pogueren organitzar — ab accidents, ab lentitud i ab grans despeses — alguns serveys insuficients pera donar l'abast a lo més apremiant. Altrement hauria passat si haguessin preparada ab temps la substitució mínima i l'entrenament del personal.

El conflicte està encara per solucionar; però els obrers — ja sigui que's venguen ab el braç o ab el puny — han guanyat una mica de seny, ja sigui que repensats millor trobessin a darrera hora més d'ígnes de fe i de més bon esperar les promesses d'arranjament, que no pas al principi — han depesada noblement llur primera obstinada actitud revolucionària, en la qual no se'ls podia atendre. La solució del conflicte està ara a mans del Govern i de la «Unión Ferroviaria», que, per la seva transcendència, pericia dictaria i ferla cumplir. Y a les corporacions i als ciutadans col·laborar en sa recerca i en bastir ab llurs adhesió i concurs la força de les autoritats que l'hegien d'aplicar.

Es de creure que els ferroviaris obtindran millores, però que seran equiparats als funcionaris públics — sense dir, per tant, a la vaga. Per importants que siguin aquestes millores, tot fa preveure que els obrers les haurien conseguides, també, ab una actuació normal. «Quina, de les solucions possibles, seria la preposada a les anunciat projectes de ley? Es difícil esbrinarho. Però es clar que tota grossa despesa en favor dels obrers exigeix una compensació per les companyies. Es clar que, cal tenir sempre present l'interès primordial de l'estat.

Sis ferroviaris pretenen de veres el profit y la dignificació del estament, cal que devinguin modestos i constants col·laboradors en la preparació de tota reforma que, per ser gran i beneficiosa pera tots, haurà de ser colectiva. L'ur prohibia societaria, valdrà més que l'esmerar, d'ara endavant, en enfortir llurs sindicats, no pera somniar en noves lites, sinó per totificar-se, caduna més per medi del estudi i del sentiment de llur pròpia responsabilitat de ciutadans i de quasi-funcionaris públics.

La passada vaga, de perllongarse una temporada, seria produir un veritable desastre. No solament econòmic sinó també social. Sense l'energia final desplegada pel Govern, sense la reacció, una mica tardana, de l'opinió pública — que aviat hauria passat, de l'irreflexiva condemna de les companyies, a la no menys estrident maledicció dels vaguistes — el conflicte d'un ram s'hauria fet general, la comunitat societaria hauria devinguda frament anarquica.

Una responsabilitat gravíssima hauria caigut sobre molts pacífics ciutadans, embao a's en ara — sense adonar se'n — ab els idils d'emodades de J. J. Rousseau. Es prou sabut que una revolució no reix, i gairebé no esclata, si no hi contribueixen tototot. Els primers actors del Terror, foren els ro'les que's deixaren guillotinar.

En desavençes com la passada, poden arriscar-se a proposar les paus i a llençar una fórmula, els homes qui juguen el d'ò finissim del discerniment d'esperits i els més equànims sentit moral, ab una minuciosa i alhora sintètica comensura del subsof tècnic sobrel qual han d'assentarse'l convenis i els estatus jurídics. En aquest trasbals, com en les lites històriques, se desenrollen, paralelamente, dues tragèdies: la econòmica i la moral. La desorientació, la confusió creades al seu entorn pels que improvisen solucions a les palpentes, constitueixen el fracs de la «bona voluntat» profana, de les esanes intencions incultes.

Algu ha fet suara una finíssima observació: els prohoms de la política, de la política, les carasses del sancion regimne, els conspiradors de la política menuda, que pretenen intervenir constantment l'acció dels governs i la marxa política del estat han restat mutes i quiets davant del passat conflicte. No l'entenien. Avençats a l'artífici, donats a personificar tot, davant d'un problema real, s'hien trobat sense clau, ni a l'«er» resoldre, però ni siquiera pera fer-ne tema de comentari. Es la primera vegada que a l'actual president del Consell de ministres l'han deixat actuar els seus correligionaris, sense esma per suscitari-li dificultats.

Els dos radicalismes de Barcelona s'han trobat una vegada més. Tots dos, al costat dels ferroviaris, per disputar-se l'influència política, tots dos atribuint-se la gallejada victòria. L'impressió que ab llur campanya han deixat en l'esperit dels espectadors és aquesta: que un i altre posaven ab massa afectació, que un i altre actuaven circumstancialment de socialistes per causes interessades.

El conservadorisme de Madrid, que d'ençà el partit liberal té alguns encerts, pateixen d'una mena de gelosia, molt humana però lamentable, han atacat sistemàticament, per medi de «La Epoca», la conducta del ministeri, en l'afar carriera, i l'enterat periodista, el ductilissim i liberal don Salvador Canals, ha arribat a escriure en el degà dels nostres diaris, que la passada vaga, acaba de posar de relleu que, per la Setmana Tràgica del 1909, fracassà el regimne de llibertat que ab tant convenciment i ab tanta llibertat consolidava a Espanya el senyor Maura, i que s'impus una rectificació, un retorn al conservadorisme estantis personificat pels Comités de Defensa Social i pel senyor La Cierva!

Com a títolament d'aquest comentari, la «Joventut Nacionalista» se complau, una vegada més, en aplaudir l'exemplar actuació de la «Lliga Regionalista» i dels seus homes.

Com sempre, els han restablert l'equilibri perquè son els únics que'l porten dintre llur esperit i el conserven en llur comunitat.

Don Frederich Rahola, qui acaba, en sa personalitat, el d'ò de la simpatia ab la ciencia econòmica, porta la causa dels vaguistes catalans a un pla de realitats hont no saberen sostenir-hi prou. Demostrea com, fins en aquest o blemna econòmic i que, en aquest pla, les característiques regionals i comarcals. Els vaguistes catalans qui, com els nostres juristes, afegiren un apèndix al d'òch general dels ferroviaris, haurien d'aprofitar i d'agair les indicacions del il·lustre senador.

Molts altres d'aquests homes de la «Lliga Regionalista», benemèrits capdavanters en les societats econòmiques de Barcelona, contribuïren, d'ara endavant, a iniciar i a dur les úniques negociacions pacífiques que's escaïren ab èxit. La felicitació que's reten els obrers i l'agraïment de les companyies, del públic, del Govern i de les autoritats locals, es el millor premi a llur noble intervenció que tant diu en favor de tots ells i, per singular manera, en favor de don Luis Sedó.

Quan l'opinió catalana simpagava romançament ab els vaguistes i ab llur alçament, tan perillós, quan ningú, ni'l mateixos accionistes, gosava sortir en defensa de les companyies i de llurs caumats d'ètors, quan se condensava a ràpidament una atmosfera propicia a qualsevol tempesta, els prohoms regionalistes, allisonats per l'escament de la Setmana Tràgica — brollada d'una incauta simpatia de l'opinió envers els servistes y la vaga general — aixecaren llur autoritzada veu ab viril i reposada sinceritat. Aquell magnífic article, «E la Pau», fou una campanya que desvetllà tothom i senyalà el perill. Fou un cop bismarckia en la taula de la política barcelonina. Es sorprenen: l'ec d'una frase de se tit comen en un degavell passional.

Aixís es com els polítics i els estols y les nacions arriben a pleneia; ab humilitat per confessar els errors i ab habilitat per saber-se rectificar.

«Joventut Nacionalista».

(Barcelona, 12 d'octubre de 1912).

caigut sobre molts pacífics ciutadans, embao a's en ara — sense adonar se'n — ab els idils d'emodades de J. J. Rousseau. Es prou sabut que una revolució no reix, i gairebé no esclata, si no hi contribueixen tototot. Els primers actors del Terror, foren els ro'les que's deixaren guillotinar.

En desavençes com la passada, poden arriscar-se a proposar les paus i a llençar una fórmula, els homes qui juguen el d'ò finissim del discerniment d'esperits i els més equànims sentit moral, ab una minuciosa i alhora sintètica comensura del subsof tècnic sobrel qual han d'assentarse'l convenis i els estatus jurídics. En aquest trasbals, com en les lites històriques, se desenrollen, paralelamente, dues tragèdies: la econòmica i la moral. La desorientació, la confusió creades al seu entorn pels que improvisen solucions a les palpentes, constitueixen el fracs de la «bona voluntat» profana, de les esanes intencions incultes.

Algu ha fet suara una finíssima observació: els prohoms de la política, de la política, les carasses del sancion regimne, els conspiradors de la política menuda, que pretenen intervenir constantment l'acció dels governs i la marxa política del estat han restat mutes i quiets davant del passat conflicte. No l'entenien. Avençats a l'artífici, donats a personificar tot, davant d'un problema real, s'hien trobat sense clau, ni a l'«er» resoldre, però ni siquiera pera fer-ne tema de comentari. Es la primera vegada que a l'actual president del Consell de ministres l'han deixat actuar els seus correligionaris, sense esma per suscitari-li dificultats.

Els dos radicalismes de Barcelona s'han trobat una vegada més. Tots dos, al costat dels ferroviaris, per disputar-se l'influència política, tots dos atribuint-se la gallejada victòria. L'impressió que ab llur campanya han deixat en l'esperit dels espectadors és aquesta: que un i altre posaven ab massa afectació, que un i altre actuaven circumstancialment de socialistes per causes interessades.

El conservadorisme de Madrid, que d'ençà el partit liberal té alguns encerts, pateixen d'una mena de gelosia, molt humana però lamentable, han atacat sistemàticament, per medi de «La Epoca», la conducta del ministeri, en l'afar carriera, i l'enterat periodista, el ductilissim i liberal don Salvador Canals, ha arribat a escriure en el degà dels nostres diaris, que la passada vaga, acaba de posar de relleu que, per la Setmana Tràgica del 1909, fracassà el regimne de llibertat que ab tant convenciment i ab tanta llibertat consolidava a Espanya el senyor Maura, i que s'impus una rectificació, un retorn al conservadorisme estantis personificat pels Comités de Defensa Social i pel senyor La Cierva!

Com a títolament d'aquest comentari, la «Joventut Nacionalista» se complau, una vegada més, en aplaudir l'exemplar actuació de la «Lliga Regionalista» i dels seus homes.

Com sempre, els han restablert l'equilibri perquè son els únics que'l porten dintre llur esperit i el conserven en llur comunitat.

Don Frederich Rahola, qui acaba, en sa personalitat, el d'ò de la simpatia ab la ciencia econòmica, porta la causa dels vaguistes catalans a un pla de realitats hont no saberen sostenir-hi prou. Demostrea com, fins en aquest o blemna econòmic i que, en aquest pla, les característiques regionals i comarcals. Els vaguistes catalans qui, com els nostres juristes, afegiren un apèndix al d'òch general dels ferroviaris, haurien d'aprofitar i d'agair les indicacions del il·lustre senador.

Molts altres d'aquests homes de la «Lliga Regionalista», benemèrits capdavanters en les societats econòmiques de Barcelona, contribuïren, d'ara endavant, a iniciar i a dur les úniques negociacions pacífiques que's escaïren ab èxit. La felicitació que's reten els obrers i l'agraïment de les companyies, del públic, del Govern i de les autoritats locals, es el millor premi a llur noble intervenció que tant diu en favor de tots ells i, per singular manera, en favor de don Luis Sedó.

Quan l'opinió catalana simpagava romançament ab els vaguistes i ab llur alçament, tan perillós, quan ningú, ni'l mateixos accionistes, gosava sortir en defensa de les companyies i de llurs caumats d'ètors, quan se condensava a ràpidament una atmosfera propicia a qualsevol tempesta, els prohoms regionalistes, allisonats per l'escament de la Setmana Tràgica — brollada d'una incauta simpatia de l'opinió envers els servistes y la vaga general — aixecaren llur autoritzada veu ab viril i reposada sinceritat. Aquell magnífic article, «E la Pau», fou una campanya que desvetllà tothom i senyalà el perill. Fou un cop bismarckia en la taula de la política barcelonina. Es sorprenen: l'ec d'una frase de se tit comen en un degavell passional.

Aixís es com els polítics i els estols y les nacions arriben a pleneia; ab humilitat per confessar els errors i ab habilitat per saber-se rectificar.

«Joventut Nacionalista».

(Barcelona, 12 d'octubre de 1912).

la nostra Catedral ab motiu del Congrés, per un conjunt de més de mil veus.

Segons s'havia anunciat, en l'ensaij del passat diumenge hi assistí el P. Suñol de Montserrat, el qual, després d'una breu introducció, cantà el conjunt vocal que està preparant el mestre don Joan Salvat.

La Junta de la Lliga, ab tal motiu, prega als senyors socis l'assistència als ensaigs que's verifiquen els diumenges a la tarda.

Se'ns comunica que probablement assistirà al Congrés Nacional de Música Sacra, que, com saben nostres lectors, del celebrase del dia 21 al 25 dels mes de novembre, el Nunci de S. S. i varis senyors Bisbes.

A quants ens preocupem si els senyors poden interinir al Congrés, podent manifestar-se que desfogant-se poden ser compresses als senyors, segons ens fa saber la Junta Organitzadora.

Fons Benéficos, que té de centre en

la nostra Catedral ab motiu del Congrés, per un conjunt de més de mil veus.

Segons s'havia anunciat, en l'ensaij del passat diumenge hi assistí el P. Suñol de Montserrat, el qual, després d'una breu introducció, cantà el conjunt vocal que està preparant el mestre don Joan Salvat.

La Junta de la Lliga, ab tal motiu, prega als senyors socis l'assistència als ensaigs que's verifiquen els diumenges a la tarda.

Se'ns comunica que probablement assistirà al Congrés Nacional de Música Sacra, que, com saben nostres lectors, del celebrase del dia 21 al 25 dels mes de novembre, el Nunci de S. S. i varis senyors Bisbes.

A quants ens preocupem si els senyors poden interinir al Congrés, podent manifestar-se que desfogant-se poden ser compresses als senyors, segons ens fa saber la Junta Organitzadora.

Fons Benéficos, que té de centre en

tilers belgues, que en disset dies portarà d'Anvers al Congo, una estrofa més del humne de la Energia humana venent a la Natura, serà cantada, ab «corcoros» de victòria, pels cinch galls vermells, els cinch galls heràldics del escut dels Cockerill.

R. RUCABADO.

En Llaveria té uns 38 anys, és robust, trigueny, de mirar fit i inteigent, de tracte amable i caràcter d'adit. En cuiner de l'embaixada espanyola a París quan s'enterà de la ofrena del Rothschild i qui sabí, per atavisme, l'esperit dels almogàvers que ab el d'Entenats portà a la conquesta del Orient, an el se l'entengut a l'avençura, a rodar el món.

Després de firmada una acta a París, que l'acabava la ruta, tres marçats en Llaveria, català, en Jutia, català, austriach, en Constantin, italià, i un gòs bulldog que li deyen «Napoleón». L'austriach morí envenim per un canal a Zaid, Argelia, per haverse envenim de una de les seves esclaves; l'italià morí de congestió cerebral a Guadalajara, Mèxic, en 1906, i en «Napoleón» se tornà rabs i joia mort a trets al parisi d'Chic, Perú.

Sols en Llaveria ha arribat al terme del itinerari marcat i és curiosissim el futejar les cinch llibretes-àlbuns que porta, plenes de notes escrites, dibuixos, retrats, filmes, segells, versos, certificats, etc. de tota mena, formant una barreja lo més extraordinària. Allí, des del personatge més enlairat a la marxa, la més abjecta hi ha deixat son senyal per a justificar el tancament a fer, d'una era en les diverses parts del món. El rodatge diu que arreu del món ahont ha estat hi ha trobat catalans, lo mateix a Argelia, qas a la Xina i que en totes les ciutats americanes.

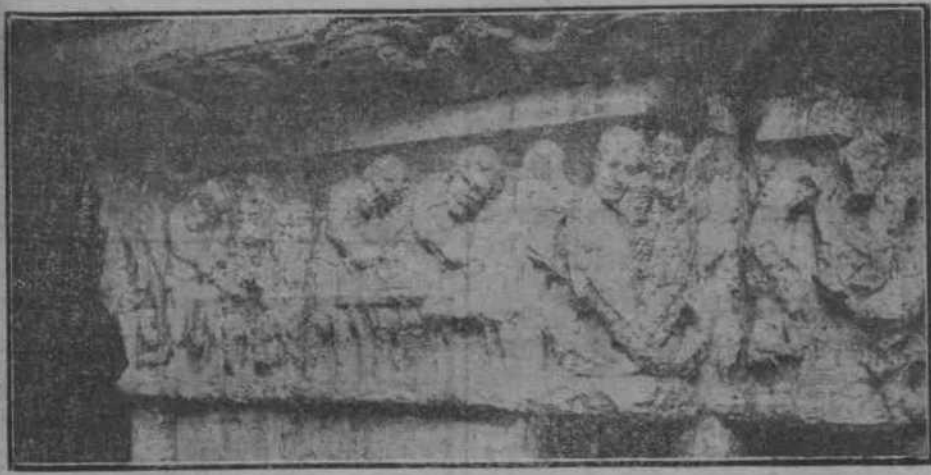
Els quatre primers anys i part del quint viatjà per França, Itàlia i

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.- Art antich y modern.- Pedagogia artistica.- Museus y Coleccions.- Art nacional y extranger.- Curiositats barcelonines.- Ressenya de conferencies.- Exposicions locals y forasteres.- Llibres y Escoles.

Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

148

Els fusters y els mestres d'aixa treballant la fusta (Claustre de la Catedral de Girona).

"L'Arquitectura Romànica a Catalunya"

El II Volum

Caldrà una ploma més florida que la nostra, per celebrar aquesta festa, que és, pel patrimoni espiritual de Catalunya, l'aparició del segon volum de la obra de Puig y Cadafalch y els seus deixebles, en Joseph Goday y l'Antoni de Falguera, que ara acaba de publicar el benemèrit Institut d'Estudis Catalans.

Hem dit que era una festa l'aparició d'aquest volum, perquè ab el llibre pervé, no sols un exercici de la ciència catalana, no sols un fruit de la cultura i del nostre renaixement, sinó quelcom de més profundament interessant per la reedificació de nosaltres mateixos, car el volum que ara tenim entre les mans, canta ab la fermesa de les coses palpables, la existència de aquella Nacionalitat Catalana que va sorgir d'entre les tenebres dels conceptes viciats, car ab l'afirmació d'un art característic, com el que en Puig y els seus col·laboradors, ens venen a donar una mostra més de aquesta realitat espiritual de la nostra Catalunya, que viva en el cor de les centúries mortes, reia ara a la llum dels dies nous ab tota la glòria y tots els prestisges d'un passat.

Es en el fons aquest llibre, apart del seu plan científic, y del seu anàlisi dels diversos grups arquitectònics y de les diverses corrents artístiques, una exposició d'aquell interès i apassionat problema de la relació de les formes ab el lloc, de la relació de les formes ab els estats socials, de la relació de les formes ab les concepcions espirituals.

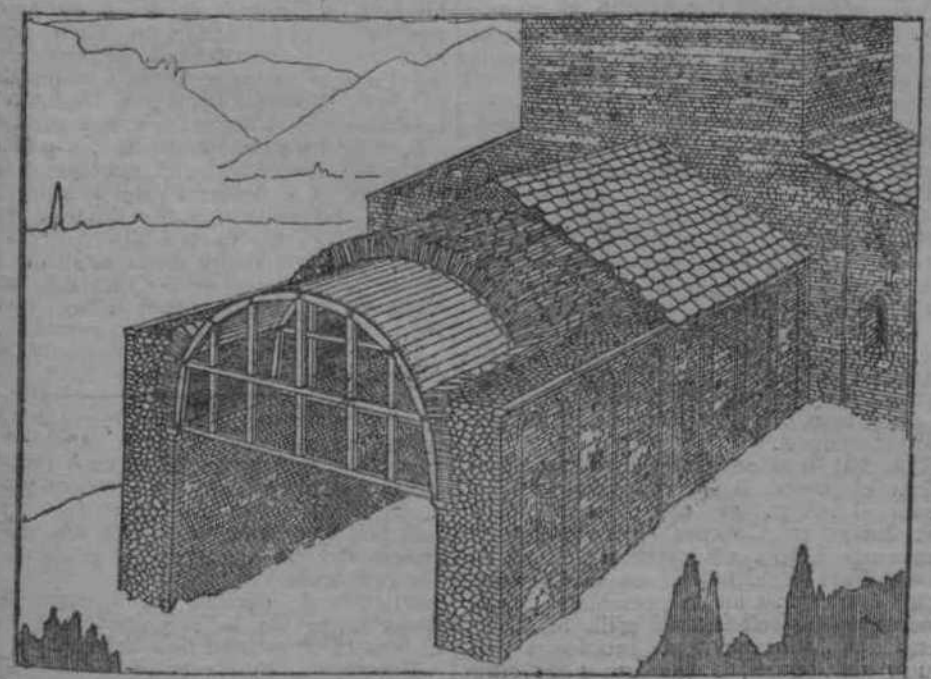
Vé a ser com una mena de símbol palpitant a totes les revolucions y corrents que tremolen desde l'Orient cap aquí, durant dues centúries. És quelcom de palpitant y viu, hont prenien cos y moviment els homes de aquelles societats de la primitiva Catalunya mitjave, que apareixen per un moment arremolcats pel gran aconteixement de la mort del Imperi Romà y, de sobte, lligats en organització social pel feudalisme.

El castell supleix la civilitat romana. La civilitat cristiana entrada a la nostra terra, acas per aquella mateixa Empúries per hont eis vingut la llum de Grecia y el poder de Roma, edificà damunt dels territoris de la patria els primers temples, barbes y humils; mes, aquesta civilitat cristiana s'encarnà en la raça, donà per lley d'aquesta fonamental encarnació, els primers fruits d'un art.

Ja som nosaltres. És acas la primera afirmació de la civilitat catalana. Ja no és el poder exterior de Roma, superposat a la nostra lley la sumptuositat dels edificis importants; no, són els fills de la terra qui moguts per una pròpia necessitat espiritual alen el temple a Deu. És l'ara pròpi afirmatiu, traduït en formes arquitectòniques, en les quals trobem seiyals: aquells actes originals del fe artístic; això és, la correspondència de les formes o les necessitats més apremiantes.

Es bella cosa veure un poble que neix, una civilitat que's forma, un nucli d'homes units per una mateixa lley de l'esperit, brancant damunt les terres hermes de la patria, aixecant un temple. És quelcom de molt comovedor que fa tremolar el cor de veure, car en aquelles parts que van alçarse en mitja la muntanya de pagessos que formiguen al voltant de l'obra, a ún li sembla veure a la mateixa Catalunya que s'aixeca; com aquells mateixos homes que l'alçaren dretes que son com esforçats obrers de una torre de Babel, que'ns duguts fins a la glòria d'aquell segle dels reis y dels poetes, de les lleys y de les conquestes.

Quines forces secretes empenyen als pobles a créixer? Quines misterioses lleys duen el compàs del desenvolupament?

Reconstrucció ideal del cindri de la volta de Sant Pons de Corbera

Perquè el llibre no'n parla d'aquestes coses que's desvetllen passanthi els vics. El llibre dona mapes, documents, descriu estats socials, extensions geogràfiques de les formes, medis de construcció vics de relació, corrents d'influència; mes a través de tots aquests fets, nosaltres no podem pas distreure'ns de la visió d'una nació que hi sura y d'un principi del nostre nacionalisme que s'hi aferra, endinant les seves arrels sentimentals en la terra ferma dels fets.

Mes dintre d'aquests valors científics del llibre den Puig, den Goday y den Falguera, a'hi ha un d'un gran interès per l'arqueologia, y ell es, apart de les influències lombardes, quelcom que vé a donar un sentit nov y característic a la nostra arquitectura. No és la evolució de les formes preromàniques del art cristià a Catalunya en la primera Edat Mitja, sinó una fórmula nova, barrejada d'importacions ab coses nostres que's desenteren y tornen a la llum, a ser coses vives. No's pot dir ni importació ni invenció; l'art es sempre aixís: levara de la terra feccades pel poder que arreu porta el vent.

Així parla l'autor resumint la qüestió de la influència lombarda. Les faixes, els arcs, son com una mena de restes romanes que la Italia elabora lentament a través de la seva vida cristiana, y que arriben aquí y s'escampen pel Llenguadoc, delimitant en la carta els termes de Catalunya vella.

En Puig y Cadafalch, al estudiar la nostra arquitectura, ajuat dels dos deixebles, aquelles distincions que en Lamparey, al historiar l'arquitectura espanyola, feya entre'l romànic de aquí y el de Castella. Els arcs de ferradura d'aquelles bandes, no son pas les nostres arques; i de canvi d'aquests elements que's nacionalisen en la nostra terra, no dibuixa ab una presció emocionant la trajectòria.

Mes deixem, per no fer llarg el comentari, després de senyalat aquest punt culminant de l'obra que avuy feiem, tots aquells altres valors d'anàlisi y de concepte que'l llibre guarda. La feina justa que caldrà fer o'guarar més lloch de que aquí hi ha y judicant més interessant que lo que pogués sim dir-hi, donar dos bells fragments del llibre hont palpa un instant la vida d'aquells homes que alçaren els nostres monuments romànics; den Puig y Cadafalch, l'eminent arqueòleg y dels seus companys Falguera y Goday, ardis investigadors, qui de tant anys treballen en aquesta obra, la glòria que mereix aquesta nova pedra posada en l'edifici que reconstituïm.

Dediquem un record de gratitud an ells, qui han vist escorres els anys de la seva vida anant de ruina en ruina, d'arxiu en arxiu, de temple en temple, refent l'imatge volguda de la patria, y aliat també per l'Institut d'Estudis Catalans, qui ha editat la obra, després de venir a les mans ab el Premi Marfórell, la nostra lleccia per la seva feina constructiva.

Joaquim FOLCH Y TORRES.

Heus aquí dos fragments del llibre:

Els arquitectes

IV

An els arquitectes educats en les nombroses disciplines que indica el text de Vitruvi; an els escultors grecs entesos en les subtilitats decoratives helèniques; an els prefectes dels fabricis de les legions, y an els curadors imperials de les obres; els substituïren el mestre de cases humil, el sacerdot entès en l'art de construir, el monarca arquitecte, lo «magister operum». Per tot Europa aixequa aplicació modesta substitueix a les més pomposes dels que guien l'edificació romana. Té ella son origen en l'organització de les viles romanes.

«En aqueixes colles d'esclaus rurals que treballaven la terra en les grans finques romanes, diu en Fustel de Coulanges, hi havia obrers. Hi ha efectivament arades y carretes a construir o adobar; hi ha sempre treballs a fer en les construccions y en les cobertes; hi ha blat a moldre, el pa a coure, els vestits a teixir y a cosir. La propietat ha de tenir en sí tot lo que es necessari a la vida. Tant com sigui possible, no ha de comprar res a fora ni necessitar forasters. Es tot sol un món en petita y ha de bastarse a sí mateix. Hi trobem també moliners, forners, constructors de carros, peires, fusters, manyanys, y fins barbers pera afeitar als esclaus.

Pera governar tota aquesta gent se necessiten caps de colla. Cada decúria de treballadors o de pastors té «on vigilant» o son instructor (monitor). Els diversos oficis tenen llurs caps de treball («magister operum»). Alguns d'aquests homes tenen empleus de confiança: l'un es celler («cellarius»), que distribueix els queviures y el vi; l'altre es l'administrador, que porta els llibres de comptes y l'anomena «dispendiarius». Tots aquests noms restaran en els dominis monàstics de l'Edat mitjana hi retrobarem el celler y el dispenier. Tots aquests caps de colla eren esclaus.

ELS MESTRES Y ELS ARQUITECTES

En les prestacions personals mig eivals era obligació del senyor el pagar an els mestres que guien; en les obres, les colles de pagessos que reparaven els murs dels castells.

Era'l mestre d'obres, sovint, un home d'ofici, entès en el mètode ab que's componia una iglesia y s'arranjava la simplicitat decoració de sos murs; ara un monjo o un abat, y fins un bisbe.

Els noms d'arquitecte y a catalogar fins a la fi del segle XI son ben pocs. Els documents que referents an aquest punt tenim a Catalunya de l'època romànica, no son molt abundosos. El nom «arquitecte» el trobem en un document del any 1010, en el «Cartulari de Sant Cugat del Valles», que's guarda avuy a l'Arxiu de la corona d'Aragó. En dit document, que es de la venda d'una finca, hi firma com testimoni un tal Fedantius, «architectus et magister edorum», o sigui mestre de cases; nom adoptat avuy encara en la llengua catalana pera designar els constructors. Aquesta designació del document català es més antiga que les usuals conegudes. L'Espanya d'un quel mot «arquitecte», creat pel pedantisme dels humanistes, s'introduí solament en el transcurs del segle XVI baix la forma «arquitectur», y no fou acceptat fins que l'art hagué romput ab les tradicions nacionals.

En el «Glossarium mediae et infimae latinitatis», de Du Cange, entre'l noms ab que's designen els constructors, trobem citat el mot «architectus» en un document del segle XIII.

El document català es del començament del segle XI. El mateix Fedantius, en un document poch anterior a aquest (del any 1007), se titula «artem petres». L'arquitecte Fedantius treballava manualment en l'obra en mitg dels seus treballadors. Era un home d'ofici, de condició anàlega a la dels actuals mestres de cases en les viles petites. Ell mateix, que s'anomena arquitecte y mestre de cases en un document, ens fa saber, per un altre anterior, que era escultor d'ofici o picapedrer («artem petres»). Aquest concepte del document del segle XI del «Cartulari de Sant Cugat» es l'antic y comú dels arquitectes en la Edat Mitja.

Aquests artefactes de la pedra son representats treballant ab llurs propies mans en els capítols dels nostres claustres del segle XII, en una forma que's repeteix a Sant Cugat del Valles, a la Catedral de Girona y al claustre de la Daurada de Tolosa, avuy destruït, y guardades ses despulls al Museu d'aquella ciutat. L'interpretació del assumpte representat no deixa lloch a dubte.

En un dels capítols del claustre de Sant Cugat, està representat un escultor; al qui una mà inculca ha llevat testat y braços, treballant un capítol; y a son costat, una lapida ab caràcters que corresponen a la forma d'abecedari del segle XII, ens fa saber que aquell es l'Arnau Gatell, l'autor de l'obra del claustre.

«Hec est Arnallus
Sculptoris forma Gatelli
Qui claustrum tale
Construxit perpetuale».

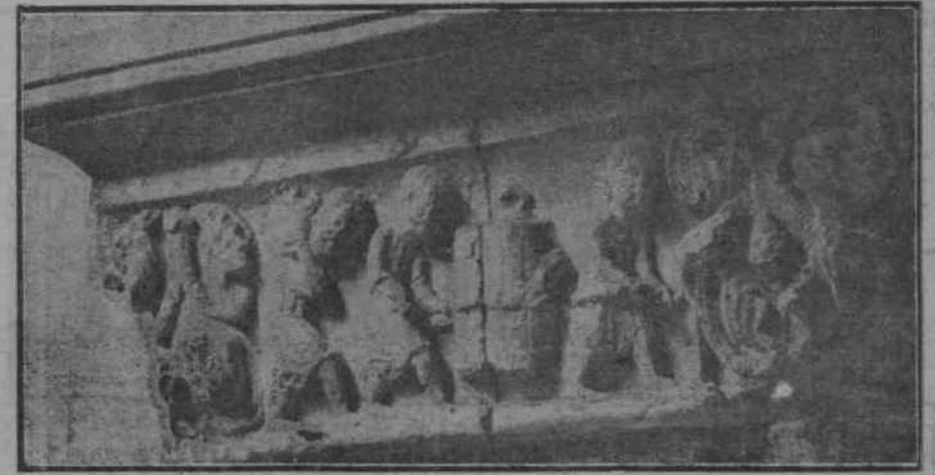
Es a dir: «Aquesta es la figura del Arnau Gatell, qui tal claustre construí pera sempre». Alguns han llegit «Catalis» en lloch de «Gatelli»; tots dos noms personals son catalans. Els monjos de Sant Cugat no volgueren que restés en anònim l'autor que havia construït el claustre, i el seu nom se veuen els grans d'una panotxa. En un costat, l'escultor, assegut, treballa un capítol corintí en sa forma degenerada del segle XII, en que's rimols s'han doblat en exagerada voluta. El que'l Museu de Tolosa posseeix es un capítol derivat del compost, ab grans volutes y un sol rengle de fulles; se diria una visió romànica del capítol d'un temple anales a n'el de Jèpiter a Tarragona. Un escultor, assegut sobre un tamboret de tres peus treballant un capítol, reproduït en petit pel que conté aquesta representació iconogràfica de l'arquitecte.

La forma de treballar la pedra; representada en els claustres catalans, es la general mitjave y la praxada de sigles en la porta de bronze de Sant Zenon, de Verona, un picapedrer hi es representat treballant un carreu ab el punxo y la maça, anàlega a les dels capítols; y així se'l troba en el cèlebre Virgili de la Biblioteca Vaticana y en una terra cuita romana del Museu del mateix Palau pontifici de Roma.

La situació d'aquests mestres de cases l'hi s'entreveu coneixent la dels actuals mestres rurals: modestos constructors practics ab coneixements rudimentaris de les relacions jurídiques entre'l que edificava, topogràfic més o menys precisos, gestonadors de negociacions en coses del terra. Fedantius, l'únic que coneixem d'aquells temps primers del segle XII, intervé en l'acte modest de la compra d'una vinya.

GERBERT Y ELS CONEIXEMENTS ARQUITECTONICS DE LES ESCOLES D'AUSONA Y DE RIPOLL.

En aqueixes obscuritats del segle X, els documents assenyalen com una petita llum, que's encenquen en abans vestits primenques. Cap al any 967, en Borrell, comte de Barcelona, va en peregrinació cap a Aurillac, en el Mitgdia de l'Auvernia; y l'abat Giraldu de Saint-Cère, que regia'l monastir de Saint-Gild, li demana si hi havia en son país varons sabis versats en les ciències. El comte respongué afirmativament, y el li pregà d'emportarsen en Gerbert y de ferlo instruir. El comte Borrell l'encarregà al Atton, bisbe de Vich; y en Gerbert, anys després, explica com en la Seu d'Ausona aprengué les matemàtiques. En Gerbert sortí de Vich, cap a Roma, l'any 970, acompanyat del bisbe Atton y del comte Borrell; y el papa rotà sos coneixements y el senyalà a l'emperador Otto I, qui l'agregà a sa cort com mestre de les ciències matemàtiques. En Gerbert, desde la cort del emperador germànic, o up'ls més elevats clarechs: fou escolasticus a la Escola episcopal de la Seu de Reims, hont introduí mètodes nous y raons desconegudes al Nord de França, atrayent ab son saber deixebles de tot temps, entronisant y destronant reis. Fou arquebisbe de Reims y més tard de Ravenna, y després papa ab el nom de Silvestre II. El saber den Gerbert es un índex de les ciències relacionades ab l'arquitectura; que's cultivaven a l'Escola de la Seu vigatana. La Edat Mitjana judica d'ella com de cosa sobrenatural y fabulosa, pròpera a l'art de bruixeria. Es possible que arribés a Vich quelcom del saber dels matemàtics musulmans, o potser la tradició del saber clàssic, conservat a les seus y monastirs més apartats, hont la invasió musulmana fou co'sa tranzitoria. L'origen de la ciència de Gerbert ha sigut estudiat, no fa molt, per Beer, creient trobarlo en els manuscrits del famós monastir de Ripoll, en l'«Escriptorium» del qual s'hi guardaven nombrosos llibri artium, en els quals el docte professor hi trobà les fonts dels llibres del famós matemàtic del segle X. Les ciències matemàtiques eren co'sa extraordinària, oblidades y ignorades a França. L'illustre monjo Richer diu que musica y astronomia en Italia tunc penitus ignorabantur y que musicum multo ante Gallis ignotum; mentres que en Gerbert, en varies de ses cartes, demana llibres de matemàtiques a Espanya. Entre ses diverses obres matemàtiques, cal parlar de sa «Geometria», compilació de teories geomètriques grec-latines y de pràctiques diverses, entre elles d'agrimensura y arquitectes romanes, com Epaphroditus y Virubius Rufus. Càlculs de proporcions de la columna; vagues tradicions de modulació, dels tractats clàssics; dege-

Els manobres portant aigua pera'l morter (Claustre de la Catedral de Girona)

racions dels ordres arquitectònics helènics, era possible que fossin professats a la Escola d'Ausona, hont en Gerbert aprengué aqueix conjunt indecís que en el segle X formava les ciències matemàtiques.

Els treballadors

V

Els documents revelen aqueixos homes d'ofici aillats que viuen en mitg de la massa dels pagessos en les viles romàniques; els successors d'aquells esclaus que parla Fustel de Coulanges, que signen les actes acompanyant llur nom del del ofici que exercixen. En Balari transcriu els següents, que indiquen gent que exercixen oficis de la construcció: «Bonucius malleator», any 1030; «Guifredi faber ferrarius», any 1015; «Miron molero», any 1020.

RECORRE EN ELS DOCUMENTS REPRESENTACIONS ESCULTÓRIQUES.

Els claustres del segle XII donen la imatge viva d'aquells treballadors, homes llurs o sirvents son representats executant ab eines manuals iguals a les romanes, anàleges a les avuy usades, com si el treball de les poblacions rurals no hagués canviat ab tants segles: els fusters ribotejen la fusta ab ribots y garlopes iguals als dels nostres fusters rurals; els picapedrers, ab escodes com les avuy usades, asseguts en tamborets com els dels nostres picapedrers, treballen els carreus de la iglesia començada; els escultors, manejant una maça de forma cilíndrica, treballen els capítols tal com se veuen en els tallers barcelonins que esculpeixen els de les nostres cases; els boscaters usen destrials com els actuals; y els que conreen o mouen la terra, cavechs y magalls com els d'ara.

Es interessant assistir al treball del segle XII, contemplat com les escenes vives foren reproduïdes pels contemporanis.

Així en el fris d'un pilar intermitg del claustre de la Catedral de Girona, se veu una d'aquelles escenes de treball d'una obra en construcció d'una iglesia: dos picapedrers, asseguts en bancs, estan treballant grans carreus; al fons està representat un escaire; a terra hi ha un capítol, y enfront una figura de la que sols resten les extremitats inferiors, probablement les del escultor qui treballava. En el fris de la cara oposada del mateix pilar, hi ha un operari portant a la espalltes una gerra, al qui precedeixen altres dos que porten ab samarals un cubell de forma especial, probablement pera transportar aigua. Davant d'ells, un bisbe ab la mitra, el bàcul a la mà esquerra, la dreta en actitud de beneir, presencia l'obra, assistit d'un capellà ab l'incensari; tal vegada's tracta de representar la cerimònia de la col·locació de la primera pedra d'un edifici o la benedicció dels treballs. En un altre fris del mateix claustre, y en un capítol del claustre de Sant Cugat, hi ha representat el treball dels mestres d'aixa y fusters: en un y altre treballen pera construir l'arc ab que Noé devia llurarse del Diluvi. Aquella apareix en un altre fris del claustre de Girona, ja acabada y forrada de planxes clavetjades. Es un capítol de Sant Cugat, se veu

un home portant al coll una destrial. En un dels soldats d'Herodes que perseguix a Jesús, fugitiu, ab aqueixa cina de boscat.

En un altre fris del claustre de Girona s'hi representen les eines del treball de la terra en la escena del fradre de Cain. Aquest mata a Abel ab una eina del camp. Al costat, Adam, foragitat del Paradís, conrea ab una eina semblant la terra, mentres Eva, escovint una mestressa camperola, fila la llana pacientment.

ELS ARTISTES TRASHUMANTS

Una organització de petits pobles, una organització rural, pot a per consequència colles d'obers trashumants: cap dels nostres pobles del segle XI podria sostenir les colles necessaries pera aixecar una basílica com la de Ripoll o con la de Cardona. Aqueix fet es com avuy encara a les nostres pagesses y pobles de montanya: gent d'ofici trashumats van periòdicament pels pobles y masies, gent del Mitgdia de França, italians y bohemis, van peregrinant, exercint llurs primitives industries. Eren aqueixes indispensables en les gran obres, en les cons-

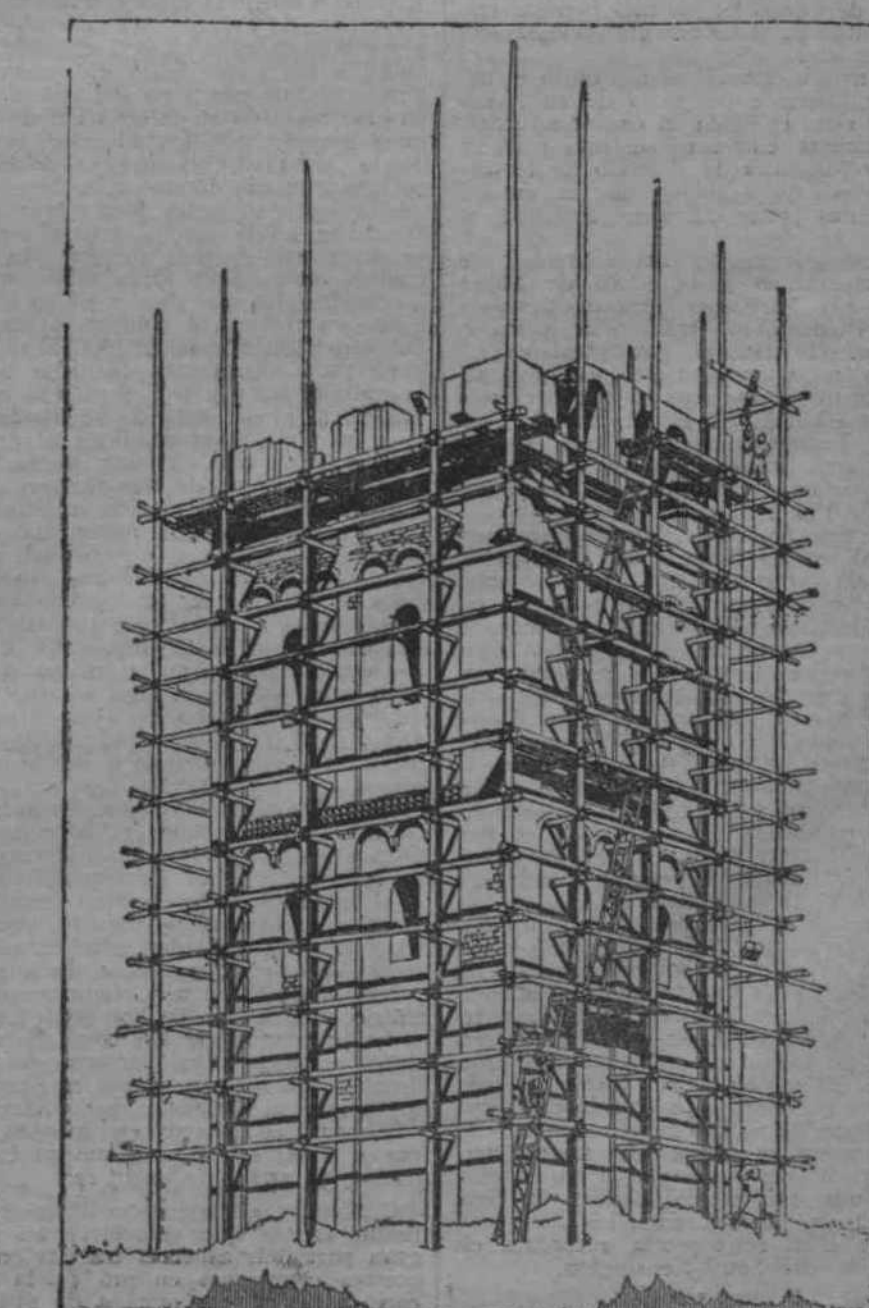

Un fuster ribotejant la fusta (Claustre de Sant Cugat del Valles)

truccions extraordinàries que no podien bastir els «manents» del lloch o els treballadors sirvents y esclaus d'un monastir.

ELS MESTRES LOMBARDS

Entre aquests cal fer atenció, en primer lloch, als mestres lombards. Es un problema històric curiós d'estudiar el de la determinació de l'influència que aqueixa gent tingueren en la formació de les diferents escoles d'art romànic, portant aquí y allà llurs mètodes de treball y de construcció, formant ara colles trashumants, establides ara en el país, com fan avuy les nombroses famílies de guixaires, marbristes, executadors d'escultura que, procedint del Nord d'Italia, s'escampen per tot Europa; com els que avuy habiten a Ca-

Restauració de la bastida del campooar de Cuixà

MARÓ y FILL
PINTORS DECORADORS
Carrer de las Orfs-604
Teléfono - 1969
BARCELONA

GRANS TALLERS DE FOTOGRAFAT

C. Murtra

Hospital, 49, principal - BARCELONA

PRIMERA MEDALLA: BARCELONA 1907

G. HOMAR
MUEBLES
LAMPARAS
MOSAICOS
DECORACION
CANUDAS: BARCELONA

TALLERES: Carrer Sarrià, 88

COMPRA
y
VENDADE
ANTIGUITATS

Institut Cristià d'Arts Decoratives
S. CALSINA - Casa fundada l'any 1872
M. DOMINGO PERIS, ESCULTOR
Tallers d'escultura religiosa
EXPOSICIO Y TALLERS PINTURA - DECORAT
62, Passeig de Gracia, 62 - Reproduccions Artístiques

RENART & C.

Gran assortit en objectes d'art,
fabricació de la casa, propis
pera regals
Reproduccions, clàssich y modern
Retrats, obres d'art dels grans mestres
Exposició de reproduccions
fotografiques al carbó
Grabats, Marchs y molures d'art

271, Diputació, 271

(entre Claris y Passeig de Gracia)

Compra y venda

d'Antiguitats

ANDREU MASSOT

Baixada de la Presó, 5 y Plassa Rey,

LA PINACOTECA

MARCHS Y GRAVATS

Carrer Cortis, núm. 644

ESTEVAY & C.

GRAN FABRICA DE
PINTURAS Y COLORES
TRUCOS Y COLORES
MENTALES Y COLORES
ALTAIR Y MATES
MOLITURAS PARA
MARCHS Y GRAVATS
DART PROPIOS PARA
REGALOS

Despach Especializado de Grupos de Grupos de Grupos

Teléfono 1111 - BARCELONA

GRAN SALÓ PARÉS

Exposició Permanent

BELLES ARTS

Renovació d'obres setmanalment

Bronzes - Porcellanes y objectes artístics

Casa fundada en 1840

Carrer de Petritxol, 3 y 5

BARCELONA

edificis, podrà, si així ho desitgen o ho creuen convenient, acompanyar a la sollicitud els plànols, dissenys, fotografies, memòries, etc., que presentin en la decoració dels edificis, etc.

5. Les instàncies per entrar en el Concurs deuren anar dirigides al Excmo. Sr. Alcalde d'aquesta ciutat, i ser presentades en el Registre de la Secretaria Municipal fins a les dotze del matí del dia 10 de novembre, pronunciant-se el dia 25 del propi mes.

6. La distinció que otorgarà l'Ajuntament consistirà en una artística placa de bronze que s'colocarà en el lloc més visible y adequat del edifici premiat, exponeix, a més, al autor del mateix una credencial o diploma honorífic, en el qual constarà premi otorgat y els dades anteriors que s'consideren pertinents.

7. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels edictes concursa, o si l'autor no reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

Concurs anual d'establiment.

1. Seran admesos al present Concurs tots els establiments, botiques o comerços d'aquesta ciutat, que presentin en la decoració dels edificis, etc., etc.

2. Els amos, propietaris o autors y directores dels establiments, podràn sollicitar ser admesos a Concurs per medi d'instància dirigida al Excmo. Ajuntament y presentada a l'Oficina-registre de la Ciutat, en la data anteriorment prefixada; reservant-se l'autor el dret d'adjudicar el premi, si ho considera de justícia, al establiment que, sense haver sollicitat entrar en Concurs, reuneix mèrits superiors a tots els presentats.

3. Podrán acompanyar-se a la sollicitud, els plànols, dissenys, fotografies y ressenyes que els sollicitants consideren necessàries o adequades per al millor coneixement del Jurat.

4. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

5. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

6. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

7. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

8. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

9. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

10. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

11. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

12. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

13. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

14. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

15. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

16. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

17. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

18. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

19. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

20. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

21. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

22. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

23. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

24. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

25. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

26. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

27. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

28. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

29. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

30. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

31. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

32. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

33. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

34. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

35. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

36. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

37. El Jurat podrà declarar desert el Concurs, si al seu judici cap dels establiments concursa durant l'any, reuneix mèrits suficients per ésser premiat.

38. La distinció que l'Ajuntament concedirà al establiment premiat, consistirà en un Diploma d'Honor col·locat en un març d'expresió, per figurar en lloch preferent y visible; disposant la presència del Jurat la forma y manera en que deuria fer-se entrega oficial del Diploma al establiment que hagués obtingut el premi.

talunya, exercint ofícis de la construcció més o menys relacionats ab l'art, industrialitzant, convertint-lo en cosa mecànica.

Sols els antics emagistri comacins, que formen la professió regulada per lleys més antigues conegudes, després dels col·legis romans, dels que foren successors. Originaris de les vores del llac de Como, y extesos pel Nord d'Itàlia, d'allí partien, com avuy llurs descendents, a exercir les arts de la construcció cap al Mitjdia, cap al Nord d'Europa, cap a la Provença y fins a Catalunya.

Son nombrosos els textos que han reunit els erudits, sobre les principals emigracions lombardes, per fixar llur influència en els distints països.

Fins en el nostre temps—diu en el serari—de les montanyes de l'Insubria, y particularment dels llacs Como y Major, emigren cap a altres regions d'Itàlia nombrosos paletes; les terres de Como produeixen la major part d'aquests artífexs, y per això se'ls nomena «Mestres Comacins» y fins molt demunt com serven entre nosaltres el títol de «Mestres».

Els preus de llurs obres foren regulats ab el títol de Memorandum de Mercedis Comacinarum (apèndix d'un edicte del Rey lombard Luitprando, del any 713, publicat, segons els erudits, l'any 714).

Els mestres lombards a Catalunya deixaren llur recort en els nombrosos Lombardes que firmen els documents, intervingent en la partició y delimitació de terres, y principalment en la forma exterior dels nostres edificis del segle XI.

Del caràcter de la gent que intervenia en les obres en les nostres viles rurals, abont no ha arribat la idea del arquitecte fent d'artista, portada pel Renaixement. L'arquitectura es un afer ordinari de la vida: no sab un monjo, l'exercici un plaçader, ne tenen coneixements els abats, y'n saben pera fer més o menys pensament una iglésia uns quants pagesos que's reuneixen sper l'amor de Deus.

Era l'arquitectura romànica, no una obra aristocràtica, sinó de tots els estaments; y la creava, o importava les seves formes, tothom: pagesos, monjos, clergues y abats.

DE ROMA

El museu arqueològic de Florencia.—La Basílica de Sant Climent a Casauria.

El museu arqueològic de Florencia, dirigit per un distingit estudiós, Lluís Adria Milani, se va transformant en un dels museus més importants de l'Itàlia. Milani ha publicat últimament un catàleg ab 180 taules, il·lustracions y un plànol. El llibre està dividit en dues parts y una descripció de cada secció del museu ab notícies relatives a la seva fundació, especialment per lo que's refereix al museu etrusc, perquès s'hi parla de tots els pobles, de la seva història, y s'hi dona una visió del material recollit en les grans sales. Una guia absolutament exacta, que està a l'abast de la visita de les sales, davant dels objectes de més importància, dels quals en dona una gran abundància de notícies.

El museu etrusc va instituir-lo el ministre Correnti pel març de 1870, havent sigut confiada la conservació dels monuments compresos entre'ls rius Tiber y Arno a la direcció de les excavacions que's feien de tot en les diferents parts d'Etruria. En 1872 el museu va enriquir-se ab importants adquisicions, com les del «Sarcòfag de les amagones» y la Situla de Bolsena. En 1879, per cura de l'arqueòleg Pignori, fou transportat a Tolino tot el material que's trobava en locals no a propòsit. En els anys següents foren destinats al museu els objectes excavats en el territori de l'antiga Etruria, menys els que estaven a la zona propera a Roma, que foren transportats al museu de «Ville Julia», en la Via Flaminia.

De totes maneres, pera no fer perdre al museu florentí son caràcter de col·lecció etrusca, tots els objectes etruscs excavats en altres zones foren destinats a Florencia. La creació del nou museu romà de «Ville Julia» emportà el Florentí, ja que molts objectes etruscs, com la col·lecció del anticuari Barsanti, han sigut portats a Roma. Els arqueòlegs florentins, justament, han protestat, però sembla que en la Direcció General de Antiguitats y Belles Arts no volen odir a les pressions dels estudiosos. Es un criteri equivocador el formar molts centres de col·leccions, y sempre en perjudici dels que voldrien formar-ne una base sòlida de instrucció; però es desitj del nostre Govern arribar, els que altes han creat, Roma t'el dret de ser el centre de les galeries y dels museus, però no ab perjudici de les altres ciutats, que tenen també el dret de conservar els records de lo nascut entre les seves muralles. El museu de les termes diocianes, que mira a la estació del ferrocarril de Roma, no té res que envejar als museus estrangers del mateix gènere, però no's pot pensar lo mateix del futur museu del Castell de Sant Angel, que deuria reunir les obres més belles d'art retrospectiva, recordant els museus del South-Kensington.

Per la basílica històrica de Sant Climent, a Casauria, la superintenden-

cia dels monuments té intenció de pendre grans precaucions. Duen els periódics que's fragments arquitectònics y escultòrics reunits a Sant Climent deuen ser molt aviat portats a la ciutat de Ancona pera enriquir un futur museu «marquianum». Per lo tant, s'ha començat la reconstrucció de l'abís de la basílica anconina.

També contra aquestes innovacions se han alçat justament els arqueòlegs, els quals no saben trobar la raó històrica y artística per la qual el material de una regió s'hagi de reunir en el museu d'una altra.

No deixa, per altra banda, de preocupar la reconstrucció de l'abís, car ja es cosa sabuda el resultat que donen pera molts monuments aquesta classe de reconstruccions.

ARRICUS.

Crònica

En pro de l'ensenyança dels bells oficis

En el «Diario de Barcelona» del dimars passat, dia 8 d'octubre, llegírem el següent interessantíssim article del crítich d'art d'aquell confrare, nostre estimat company don Lluís Folch, professor de la Escola d'Arts y Oficis y Belles Arts de Lloja. L'article's titula «Cursos profesionales de artes y en el ve a exposarse aquesta necessitat tan viva de qui's ensenyar els oficis als nostres artistes, y no l'art als nostres obrers, com usualment se fa en les nostres actuals institucions. Respecte aquesta desorientació dels artistes que no son conduïts per la escola envers els oficis d'art, diu l'autor:

«Y, sin embargo, el sentimiento de nuestros jóvenes artistas no se ve encauzado hasta el cultivo de las artes industriales. Por poco que el observador fije su atención en este problema de nuestra actividad artística no le extrañará tal resultado, puesto que si bien existen los órganos y se cuenta con la materia, aquellos no pueden funcionar en el sentido que nos interesa. Los niños su creación, salvo la de la Universidad industrial, no obedecen al criterio de hacer de los artistas hombres industriales, sino el de llevar a los hombres de la industria hacia el terreno del arte».

Defensant aquesta necessitat seguix posant de relleu la necessitat d'ensenyar tècnicament els oficis pera mantenir les relacions entre les formes y els materials, y entrant ja al estudi d'altres fases y aspectes ab el problema relacionat, afegeix:

«Es que el criterio que inspira los estudios del llamado arte aplicado en nuestra Escuela de la Lonja, como en muchas otras, es el de enseñar a las gentes de oficio, cuando tendrán de ser el de enseñar el arte de los oficios. Entre nuestros clases obreras los niños dejan de ir a la escuela mucho antes de lo que convendría; la misma ley que fija las condiciones del trabajo de los niños, dispensa en un año la edad que la misma fija para ser admitidos al trabajo mientras acreditados saber leer y escribir; de manera que sabiendo leer y escribir un niño, puede empezar un oficio a los nueve años. Sin discernimiento alguno por parte del mismo, sin haberse revelado en el vocación de ninguna especie por los diversos ramos de la actividad, el niño es colocado en una industria determinada, bien porque la ejerce su padre, bien porque precisamente no la ejerce o bien porque se gana más y más pronto. Muchas madres—que acostumbraban ser siempre las madres las que dan el oficio a sus hijos—no tienen, al colocar a sus hijos, otra mira que la de que al menos gane para alargarlos. Si tiene amor al trabajo, si es activo, el niño se acostumbrará al oficio, aprende su mecánica, y a no ser chapucero, llega a ser un buen oficial, esto es, una buena máquina con motor de sangre, que será retirada de la circulación el día en que otra máquina con motor más económico, hulla, gas o electricidad, pueda dar el mismo rendimiento. Noble y bella es la idea de la colectividad de proporcionar a ese obrero medios para elevarse en su nivel intelectual, incluirlo en la cultura, pero la misma industria, pero, salvo rarísimas excepciones, de esos hombres no se hacen artistas. De ahí el fracaso en el intento de hacer artistas enseñando a hombres de oficio».

Però si n'estes escoles tomanen la orientació de ensenyar el Art de los Oficis, concurrirán a esas enseñanzas los artistas y ellos se especializarán, y el certificado de aptitud sería un certificado de artista—chapucero, ceramista, ceramista, grabador, orfebre, esculptor—, porque el ex-escolaro, durante las prácticas de la escuela, habríase encaminado en una de ellas con predilección, y su percepción de las cosas habríase dado a conocer los secretos de una determinada materia, y este conocimiento le hubiera llevado a ver tradiciones en barro, en hierro, en madera, en cuero, todas las formas que su imaginación de artista le sugiriera».

Certament, els conceptes d'aquest justíssim article que coincideix ab una gran part dels aspectes tractats en les nostres campanyes en pro de la educació artística, ens omplen de satisfacció, perquè veiem ab ells que no som ja sols a predicar la vera doctrina, si

no que al costat nostre hi tenim el nom d'un professor de la Escola de Lloja, y ab ell el d'un confrare que mole pot fer en la divulgació d'aquestes noves orientacions.

Associació Escolar Artística

Aquesta entitat formada pels alumnes de la Escola de Lloja, acaba d'enviar-nos el número primer d'un butlletí «Portaveu de l'Associació Escolar Artística» ab el qual's joves estudiants venen a ampliar la seva acció de cultura, intensificació y ampliació dels estudis que reben en aquell centre docent.

El Butlletí va encapçalat en son primer número, per uns belles paraules a tall de prolech, ahont s'exposa l'objecte de la nostra empresa que es el ja indicat més aqunt.

Un document seriós seguix a continuació, y es el que conté les conclusions o extracte del Missatge que's col·la varen dirigir al director de la Escola, el notable escultor don Manuel Fuxà, demanant l'ampliació de les ensenyances en el sentit que aquí veurà:

«El Missatge al Director.

El C. D. de l'A. E. A. va creure arribada l'hora de pendre la iniciativa en un assumpte tan delicat com el de demanar—concretant—algunes reformes que tendeixen al millorament de la ensenyança que tots venim rebent a la Escola.

Delicada en veritat era aquesta tasca, perquè calia que's demanessin millores que tinguessin possibilitat de realitzar-se, pensades y mesurades; perquè així teníem indiscutible dret a esperar que fóssim escolats y atesos. Es per això que, lo que nosaltres demanàvem en el Missatge que tinguéssim l'honor de rebre del director de la Escola, eren coses realitzables en un breu període de temps; perquè hem cregut que eren necessàries impúricas del moment y calia anar-hi de dret, sense entretenir-se en l'horitzó quimera de reformes radicals y absurdes.

Y com a prova d'aquestes afirmacions, aquí fem un extracte de les conclusions de l'esmentat Missatge.

Primera. Que la ensenyança de la escultura al natural tingui lloch al mateix curs, a saber, de tothom que pera modelar escultures cal la llum natural, y que sense ella el modelat no té d'esser forçament deficient. Però per haver-hi circumstàncies que impedeixin la reforma que demanem? Poser l'assistència alumnada que durant el dia son ocupats en diferents tallers? Bé; per lo primer, al Museu de Pintura del Pàrch, a la banda oposada d'ont està instal·lada la classe de pintura, hi ha creuem—un local igual al de l'aquesta; y per lo segon, als obradors de les litografies trobaríem també joves que, a ser possible, assistirien a les classes de pintura; però an aquest no se'ls considera obstacle pera que la pintura s'ensenyi al dematí.

Creuem que això es una raó indestructible, y per això confiem en que aquests mateix cursos—venim en pràctica la ensenyança artística—per la qual la ensenyança s'explicarà en lloch diari ab model viva y a ser possible ab exercicis de disseny.—En l'obra «Anatomia y Fisiologia para uso de los artistas», del professor d'Anatomia de la Escola, s'hi llegíem: «Los más grandes artistas son los que mejor han conocido la Anatomía. A la Escuela Anatomía s'explica a dos llochs per setmana. Cada lloch dura una hora y a fi de curs abundan alumnos ab calificació de «Sobresalientes».

Tercera. Ensenyança del gravat a l'aiguafort.—Té tanta importància, ha adquirit un desenvolupament tal, en aquests últims anys, el gravat a l'aiguafort, que s'imposa la seva ensenyança, pera que—com fins ara—no sigui un ofici essencial l'últim pas del món hont només uns pocs, selectes, el conueuen.

Quarta. L'adopció d'un llibre de text pera les ensenyances tècniques.—Per la brevedat del curs s'explicarà a correcció algunes o totes les assenyanes tècniques. Bona part es degut al temps gastat en dictats de llochs y redacció de programes. No hi ha dubte que l'adopció d'un llibre de text fora el remey a propòsit.

Quinta. Que ni una sola de les nostres amistats de fora de sumar al nostre el seu esforç: cada un de nosaltres té de fer d'aquests nous combregants de la nostra Associació un consensuat, un entusiasta. Cada un de nosaltres té de posar tota la seva voluntat en el triomf, que'l triomf de l'Associació es indiscutiblement un triomf per cada un de nosaltres escolars.

La nostra obra va avant: bon prompte un grup d'idealistes se sumaran a les realitats que abans també idealistes foren a l'obra de l'Acadèmia, obra ja definitiva; a la classe de conferències de la nostra Associació cal per un moment dels primers homes de la nostra intel·lectualitat; al cicle d'excursions artístiques que bellament portem realitzades, a l'oficina que representa aquest portaveu podem sumar la primera de les exposicions públiques de l'Associació; prompte el cicle de conferències íntimes; prompte la solució definitiva del hostatge social, tant temps sonada.

Companys: responem tots an aquesta crida y siguem apostols fervents abnegats de les belles realitats properes».

Nosaltres felicitem als joves escolars per aquestes iniciatives que demostren les animes d'estudi que's empenyen en aquesta bona acció que realitza l'Associació Escolar Artística.

Concurs d'edificis

Presidit pel tinent alcalde don Joseph A. Mir y Miró, en delegació del alcalde senyor Sotres, se van reunir en el Palau de Belles Arts els representants de les corporacions artístiques y entitats que han de constituir el Jurat del Concurs Anual d'Edificis y Establiments Urbans.

Un cop coneguts els acorts adoptats per l'Ajuntament, relatats al esmentat Concurs, s'establiren les bases de convocatòria, senyalant-se fins al dia 10 de novembre propi-venit pera la presentació d'instàncies optant als premis y fixant el 25 del propi mes pera'l pronunciament del fallo.

El Jurat quedà constituït en la següent forma:

Don Joaquim Sotres y Mir, alcalde president; don Joseph A. Mir y Miró, president de la comissió de Governació; don Joan Fich, president de la comissió de Foment; don Manuel Fuxà, director de la Escola Superior de Belles Arts; don Francisco de P. Nebot, de la Escola Superior d'Arquitectura; don Joseph Azeimar, de l'Associació de Arquitectes; don Joan Verdagué, del Centre de Mestres d'Obrers; don Joan Rubió y Bellver, don Pere Feliu, arquitecte municipal y don Carlos Pizorini, quef del Negociat de Museus y Belles Arts, secretaris.

Una ponència designada pel Jurat es estudiarà els edificis y establiments sotmesos a concurs y formularà la proposta que serà sotmesa al Jurat en ple.

El bon fill de Xavier Roussel

Xavier Roussel es un discretíssim pintor francès que viu tranquil·lament a sa família en una petita casa de Mirelles, vora un bosc ombriu, lloch predilecte de les colles diumengeres que hi van a fer brenades.

El seu fill, el petit Xavier, cada diumars al matí se lleva abans que'l seu pare y s'apressa a netejar els voltants de la casa y els del lloch hont el seu pare va a pintar, de llanes de sardines, papers grocsos, ampolles brues y demés regals de les apacibles brenades que's bons burgesos hi han fet el dia abans.

Vernisatge nocturn

NOTICIES

DE BARCELONA

Dinámica atmosfèrica

El temps per a l'Europa central i meridional.

Ahí va ploure a les costes de Noruega fins a Irlanda, canal de la Manxa i nord de França.

Avuy encara hi ha un centre tempestuós a Noruega austral, que considero de poca importància perquè les altes pressions del nord d'Europa, abont el temps es esplendí; avancen novament cap al nord.

Actua una alta vall atmosfèrica des del Canàbrich fins a la Gironda ab el plujós, malgrat les altes pressions que hi dominen.

Demà temps continuà sense plujes en tot Europa, fora de l'extrem nord. La mar grossa de les costes de Cadix i Portugal, i a l'extrem de la alta vall atmosfèrica del Canàbrich, podria evolucionar una altra en la regió del Mediterrani superior, vall impossible de fixar, sobretot faltant, com falten, tots els telegrams del Atlàntic.

D. PUIG.

Va ser curat al dispensari de Gràcia un pobre subjecte de 38 anys, que sofria perturbacions mentals, i manejant una navaja petita, però molt afilada, s'havia fet un gran tall al coll.

Després de feta la primera cura, va ser portat, en estat molt alarmant, al Hospital Clínic.

— Pastilles Laxants Prats

Purgant agradable. Evita infeccions.

Dos matrimonis i un quint personatge, han disputat al carrer de Sant Ramon, a les quatre de la matinada, ab tals crits que molts veïns s'han despertat.

El vigilant hi ha intervingut, evitant que la cosa acabés malament. A cada un dels homes els ha sigut ocupada una navaja a tall de cèdula personal.

Al carrer del Mitjà, a mitja nit van questionar dos veïns per coses d'interès, i un d'ells va donar tal garrotada al altre que al parlar a la mà esquerra li va rompre un os de la manya.

L'agressor fugí i l'agredit va ser curat al dispensari.

Un municipal, de servei al carrer del Hospital, va haver de separar a dos homes que anaven a pinxes, davant del núm. 140. Se tractava d'assumptes de família.

Dues veïnes del carrer del Roig van moure a darrera hora de la nit un escàndol formidable per si la una havia pegat a un noi, fill de l'altra.

Després d'haver agotat un extensíssim vocabulari de paraules groiques, s'afegiren pels cabells, però gràcies a varies caritatatives persones, no passà cap desgracia.

De tots aquests incidents se'n passà denúncia al jutjat.

En tots els casos en que estan indicats l'oli de feig de bacallà i emulsions d'aquest ab hipofosfats, s'usa l'Emulsion de Sàiz de Carlos ab èxit segur, essent immensament superior en els seus efectes, perquè té la ventajosa de ser fàcil de prendre, obrir la gana, no embrutar el ventrell, tonificar i nodrir molt més que els esmentats medicaments, poguent usarse lo mateix en hivern que al estiu. Cura el raquitisme i l'infantisme.

La benemèrita «Il·lustració Catalana» acaba de publicar un esplèndid volum de poesies del florit poeta montanyenc mossèn Antoni Navarro.

D'aquest aplech, que porta per títol «Cançons perdudes», en parlem en una de les properes revistes de llibres de la quinzena.

— La Merceria — CASA BENET — JOVELLANOS, 5, líquida a baix preu, per reformes i renovacions de existències.

El distingit literat don Març Garcia ha obtingut un premi en el Certamen de l'Acadèmia Bibliogràfica Mariana de Lleida, qual celebració, enguany, ha restat extraordinàriament solemnitat.

Programa que executarà la Banda «Eslava» al cim del Tibidabo el diumenge, 20 del corrent, a la tarda:

«Sirenas», pasdoble; «Allier»; «El concertista», vals-boston; J. Monné; «Fantasia» de la òpera «Els Ugonots»; Meyerbeer; «Pavana de Luz-Henna», M. San Miguel; «Coro de àngels», americana; J. Pi; «El aviador», pasdoble; J. Franco.

— Lavabos, Waters, Banyeres. Models nous. — Preus reduïts.

Jaume Saurat, 7, Pelayo, 7.

— Ja fa alguns mesos celebrà l'important fàbrica de productes alimentaris Maggi, de Kempttal (Suïça), una sèrie d'actes de propaganda per als seus productes: Brou Maggi en «Cubitos».

Such Maggi en pots i Sopes Maggi en pastilles.

Com la rebalta de preus recentment verificada per l'«Brou Maggi en Cubitos» ha aportat gran nombre de nous clients, els quals han expressat el desig de conèixer noves aplicacions d'aquests productes, la casa Maggi s'ha decidit a organitzar altra sèrie d'aquests actes de propaganda, els quals tindràn lloch en els establiments d'ultramarins i colonials d'aquesta ciutat que oportunament s'indican.

També avuy podem recomanar als nostres lectors que assisteixin a n'algunes d'aquestes degustacions, car, per les seves immillorables qualitats, els citats productes no deuen faltar en cap cuina.

Ahí vespere va marxar a Madrid el nostre distingit amic don Ignasi Girón, senador per Lleida.

La Unió Industrial (Alvarez, 6) ha organitzat per al pròxim diumenge, a les deu del matí, una visita a les plantacions de cotó de la Universitat Industrial i a l'exposició de les diferents mostres de fibres que dita Escola posseeix.

Pròximes a funcionar les noves Escoles Nacionals graduades de nens i de nenes d'aquesta capital, la Delegació Regia de primera ensenyança avisa als senyors que foren nomenats mestres i mestres de secció interns de les citades graduades per a que dintre del menor plaç possible se serveixin manifestant per escrit si accepten o no els respectius nomenaments ja sigui als seus que en els mateixos consten ja ab els que la superioritat tingui a bé acordar.

Diumenge, el Centre Excursionista de Terrassa vindrà a Barcelona a visitar el Palau de Justicia, i Museu de l'Història, Arqueològic i de Reproduccions i Park Güell.

Ahí tardà, dintre d'un tranvía que passava pels Josepets, hi hagué un lamentable incident entre un advocat i notari i un metge.

El primer, qui fa poc hi va morir a sa esposa, va increpar al segon, que fou el metge de la casa, perquè suposava que no l'havia cuidat prou encertadament i que s'havia negat a tenir consultes.

Hi hagué d'intervenir un municipal, qui posà fi a la desagradable escena, apaijant als contendents.

El diàleg se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

El diluns se reanirà un Consell de guerra per jutjar al regidor radical senyor Font, en virtut de fets ocorreguts a Horta durant la setmana tràgica.

El senyor Font havia emigrat al exili i havia tornat aculit al indult, però no va fer les gestions degudes per a sobrepassar el procés, i aquest ha hagut de seguir el seu curs.

Segurament el dissapè l'ajutament farà la visita oficial al governador nou.

Han sigut mole comentats uns expedients d'expatriació de cases de la Reforma que's despatxaren darrerament al Govern civil.

Un d'ells era de la casa número 25 de la Riera de Sant Joan, valorada pel perit municipal en 226,093 pessetes; pel del propietari, en 290,671; pel tercer, designat pel jutjat, en 273,743 pessetes.

La Comissió Provincial opinà que la casa no valia més de 265,740 pessetes, però'l governador resolgué que devia acceptar-se la valoració del perit tercer, o sigui, 273,743 pessetes.

El segon expedient se referia a la casa número 82 del carrer Ample, valorada pel perit municipal en 13,802 pessetes; pel del propietari, en 21,701 i pel tercer perit, en 16,648.

Malgrat això, el governador fixà'l preu en 21,500 pessetes.

Un grup d'alumnes de les escoles nacionals de la Granada i de Sant Pere de Riudevilles, han fet un viatge d'instrucció a Barcelona, i han visitat l'edifici de l'Ajuntament.

Els acompanyaven els professors don Joan Gaspar i don Antoni Alabart.

Un diari local ha formulat carrecchs a l'alcalde per la tardança en pagar les 500 pessetes votades per l'albunomenatge que's dedica a l'ignasi Iglesias.

No s'ha pagat perquè faltava que la comissió de Higienda digués d'hont s'havia de treure aquella suma.

S'ha acordat treure-la d'imprevistos.

La comissió de Foment ha acordat insistir a que siguin tretes les construccions abusives fetes per la companyia del carril de Vallirana que ocasionen perjudicis greus als interessos del municipi, sense perjudici de que la companyia, respecte a les altres, exposi lo que cregui oportú, i s'arribi a un acord.

La comissió de Cementiris necessita adquirir, per als treballs de la brigada, carbó mineral, badana, fustons i materials de ferreteria.

Els industrials ab establiment que vulguin facilitar nota de preus poden presentar-la al Negociat de Cementiris.

Devent adquirir-se per l'Assil de pobres del Parch 250 fassades de llana i dies, peces de tela impermeable, a la vista als industrials que vulguin presentar notes de preu, que les entreguin baix sobre clos a la secretaría de la comissió d'Assils (Negociat d'Instrucció), hont se poden demanar detalls.

El diari local ha formulat carrecchs a l'alcalde per la tardança en pagar les 500 pessetes votades per l'albunomenatge que's dedica a l'ignasi Iglesias.

No s'ha pagat perquè faltava que la comissió de Higienda digués d'hont s'havia de treure aquella suma.

S'ha acordat treure-la d'imprevistos.

La comissió de Foment ha acordat insistir a que siguin tretes les construccions abusives fetes per la companyia del carril de Vallirana que ocasionen perjudicis greus als interessos del municipi, sense perjudici de que la companyia, respecte a les altres, exposi lo que cregui oportú, i s'arribi a un acord.

La comissió de Cementiris necessita adquirir, per als treballs de la brigada, carbó mineral, badana, fustons i materials de ferreteria.

Els industrials ab establiment que vulguin facilitar nota de preus poden presentar-la al Negociat de Cementiris.

Devent adquirir-se per l'Assil de pobres del Parch 250 fassades de llana i dies, peces de tela impermeable, a la vista als industrials que vulguin presentar notes de preu, que les entreguin baix sobre clos a la secretaría de la comissió d'Assils (Negociat d'Instrucció), hont se poden demanar detalls.

El diari local ha formulat carrecchs a l'alcalde per la tardança en pagar les 500 pessetes votades per l'albunomenatge que's dedica a l'ignasi Iglesias.

No s'ha pagat perquè faltava que la comissió de Higienda digués d'hont s'havia de treure aquella suma.

S'ha acordat treure-la d'imprevistos.

La comissió de Foment ha acordat insistir a que siguin tretes les construccions abusives fetes per la companyia del carril de Vallirana que ocasionen perjudicis greus als interessos del municipi, sense perjudici de que la companyia, respecte a les altres, exposi lo que cregui oportú, i s'arribi a un acord.

La comissió de Cementiris necessita adquirir, per als treballs de la brigada, carbó mineral, badana, fustons i materials de ferreteria.

Els industrials ab establiment que vulguin facilitar nota de preus poden presentar-la al Negociat de Cementiris.

Devent adquirir-se per l'Assil de pobres del Parch 250 fassades de llana i dies, peces de tela impermeable, a la vista als industrials que vulguin presentar notes de preu, que les entreguin baix sobre clos a la secretaría de la comissió d'Assils (Negociat d'Instrucció), hont se poden demanar detalls.

El diari local ha formulat carrecchs a l'alcalde per la tardança en pagar les 500 pessetes votades per l'albunomenatge que's dedica a l'ignasi Iglesias.

No s'ha pagat perquè faltava que la comissió de Higienda digués d'hont s'havia de treure aquella suma.

S'ha acordat treure-la d'imprevistos.

La comissió de Foment ha acordat insistir a que siguin tretes les construccions abusives fetes per la companyia del carril de Vallirana que ocasionen perjudicis greus als interessos del municipi, sense perjudici de que la companyia, respecte a les altres, exposi lo que cregui oportú, i s'arribi a un acord.

La comissió de Cementiris necessita adquirir, per als treballs de la brigada, carbó mineral, badana, fustons i materials de ferreteria.

Els industrials ab establiment que vulguin facilitar nota de preus poden presentar-la al Negociat de Cementiris.

Devent adquirir-se per l'Assil de pobres del Parch 250 fassades de llana i dies, peces de tela impermeable, a la vista als industrials que vulguin presentar notes de preu, que les entreguin baix sobre clos a la secretaría de la comissió d'Assils (Negociat d'Instrucció), hont se poden demanar detalls.

El diari local ha formulat carrecchs a l'alcalde per la tardança en pagar les 500 pessetes votades per l'albunomenatge que's dedica a l'ignasi Iglesias.

No s'ha pagat perquè faltava que la comissió de Higienda digués d'hont s'havia de treure aquella suma.

S'ha acordat treure-la d'imprevistos.

La comissió de Foment ha acordat insistir a que siguin tretes les construccions abusives fetes per la companyia del carril de Vallirana que ocasionen perjudicis greus als interessos del municipi, sense perjudici de que la companyia, respecte a les altres, exposi lo que cregui oportú, i s'arribi a un acord.

La comissió de Cementiris necessita adquirir, per als treballs de la brigada, carbó mineral, badana, fustons i materials de ferreteria.

Els industrials ab establiment que vulguin facilitar nota de preus poden presentar-la al Negociat de Cementiris.

Devent adquirir-se per l'Assil de pobres del Parch 250 fassades de llana i dies, peces de tela impermeable, a la vista als industrials que vulguin presentar notes de preu, que les entreguin baix sobre clos a la secretaría de la comissió d'Assils (Negociat d'Instrucció), hont se poden demanar detalls.

El diari local ha formulat carrecchs a l'alcalde per la tardança en pagar les 500 pessetes votades per l'albunomenatge que's dedica a l'ignasi Iglesias.

No s'ha pagat perquè faltava que la comissió de Higienda digués d'hont s'havia de treure aquella suma.

S'ha acordat treure-la d'imprevistos.

La comissió de Foment ha acordat insistir a que siguin tretes les construccions abusives fetes per la companyia del carril de Vallirana que ocasionen perjudicis greus als interessos del municipi, sense perjudici de que la companyia, respecte a les altres, exposi lo que cregui oportú, i s'arribi a un acord.

La comissió de Cementiris necessita adquirir, per als treballs de la brigada, carbó mineral, badana, fustons i materials de ferreteria.

Els industrials ab establiment que vulguin facilitar nota de preus poden presentar-la al Negociat de Cementiris.

Devent adquirir-se per l'Assil de pobres del Parch 250 fassades de llana i dies, peces de tela impermeable, a la vista als industrials que vulguin presentar notes de preu, que les entreguin baix sobre clos a la secretaría de la comissió d'Assils (Negociat d'Instrucció), hont se poden demanar detalls.

El diari local ha formulat carrecchs a l'alcalde per la tardança en pagar les 500 pessetes votades per l'albunomenatge que's dedica a l'ignasi Iglesias.

No s'ha pagat perquè faltava que la comissió de Higienda digués d'hont s'havia de treure aquella suma.

S'ha acordat treure-la d'imprevistos.

La comissió de Foment ha acordat insistir a que siguin tretes les construccions abusives fetes per la companyia del carril de Vallirana que ocasionen perjudicis greus als interessos del municipi, sense perjudici de que la companyia, respecte a les altres, exposi lo que cregui oportú, i s'arribi a un acord.

nyor Sánchez Anido i el secretari del Govern civil, senyor Diez y Mas.

El senyor Portela va passar bona estona anant extremant les mans d'aquella gentada i tenint paraules afectuoses per tots els reunits.

A l'hora de sortir el tren va ressonar un nou aplaudiment i se va donar un víscia al senyor Portela. Aquest, desde la portella del vagó, anava saludant als que'l despedien.

Al senyor Portela l'acompanyaren fins al baixador del Passatge de Gracia, el nou governador, el seu secretari, l'alcalde i el quefe superior de policia.

Centre Coloner de Barcelona

Telegramas oficials del 16 octubre 1912

LIVERPOOL Tancat Apr. 2.00 Mar. 1.00 Disponible 6.15 0.00 6.05 0.00 0.00

Sabte-Octbre. 5.88 0.00 0.00 0.00 5.83

Octbre-Març. 5.88 5.82 5.81 5.83 5.83

Nbre.-Dbre. 5.80 0.00 0.00 0.00 5.76

Dbre.-Janer. 5.80 5.76 0.00 5.76 5.76

Janer-Febrer. 5.83 5.76 5.77 5.78 5.78

Febrer-Mars. 5.83 0.00 0.00 0.00 5.80

Mars-Abril. 5.85 5.81 5.80 5.81 5.81

Abril-Maig. 5.88 0.00 0.00 0.00 5.83